

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

Journal of Administration and Social Science Review

กำหนดการเผยแพร่

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

วัตถุประสงค์

เพื่อเป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสหวิทยาการสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไปและแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการ หลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

บรรณาธิการ

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี

กองบรรณาธิการ

พระเมธาวิเชียร (สุเทพ พุทธจรรยา), รศ.ดร. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย	
ผศ.ดร.สมบูรณ์ วัฒนะ	มหาวิทยาลัยมหิดล
ผศ.ดร.อนุวัต กระสังข์	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ดร.จักรวาล สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
อาจารย์พรพิมล ศิริวัฒน์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
อาจารย์ปารมี วชิระปทุมมุตต์	โรงเรียนแม่จันวิทยาคม
อาจารย์ปรีศนา นิเท	โรงเรียนแม่จันวิทยาคม

เลขานุการ : นายภูริช สุขไมตรี

ศิลปกรรม : นายปิยพงษ์ สันธนะกุล

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

เครือข่ายส่งเสริมงานวิชาการทางสังคมศาสตร์

สำนักการบริหารและสังคมศาสตร์ 157/17 หมู่ที่ 7 ต.กระทุ่มล้ม อ.สามพราน จ.นครปฐม 73220

โทรศัพท์ : 087-5652987 e-mail: sukmaitee1945@gmail.com

จัดพิมพ์โดย: เจ.ปรีน เลขที่ 94 ตำบลพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

ผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรองบทความ (Peer Review)

พระครูปลัดกวีวัฒน์ (ธีรวิทย์ สุคนธวานนท์), ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พระมหาวีโรจน์ คุตตวีโร, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
รศ.ดร.โกนิษฐ์ ศรีทอง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
รศ.ดร.สุธรรม เลิศพงษ์ประเสริฐ	มหาวิทยาลัยเกริก
รศ.ดร.สุรพล สุษะพรหม	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
ผศ.ดร.ชาญชัย จิตรเหล้าอาพร	มหาวิทยาลัยสยาม
ผศ.ดร.ชุมพล รอดแจ่ม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
ผศ.ดร.ฐิติมา ให้อย่าง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ บุญเหลือ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ผศ.ดร.ธรา อังสกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผศ.ดร.พิมพ์พี บรรจงปรุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
ผศ.ดร.ภัทรพร พงศาปรมัตถ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผศ.ดร.วันชัย สุขตาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
ผศ.ดร.ศุภกฤษณ์ นิวัฒน์านุกุล	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ผศ.ดร.สุทิดา รัตนวิชา	มหาวิทยาลัยเกริก
ผศ.ดร.สุขุมพงศ์ ชาญวงศ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.เฟื่องฟ้า ปัญญา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.วงศ์ชนก จำเริญสาร	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.วิญญู กิณะเสน	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สาธิต รักษัตถ์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.สุนทรีย์ ตั้งศรีวงศ์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อดิศักดิ์ โชติธรรมธรา	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.อุดมลักษณ์ ศรีซัชม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
อ.ดร.กรรณา มธูลาภรังสรรค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.ดร.อุเทน ลาพิงค์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
อ.นฤมลวรรณ สุขไมตรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ร้อยโท ดร.ธวัชชัย คำยอด	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
อ.อาภาภรณ์ จวนสา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Totsaporn Intarabumrung	Roxbury Community College

บทบรรณาธิการ

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ฉบับนี้เป็นวารสารปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2564 ที่ได้รับรองคุณภาพวารสารจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) เพื่อรักษาคุณภาพของบทความให้เป็นไปตามเงื่อนไขและกติกาสากล กองบรรณาธิการได้พิจารณาบทความโดยเสนอบทความต่อคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิกลั่นกรอง (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์เพื่อคัดเลือกและกลั่นกรองบทความให้เกิดความความสมบูรณ์และมีคุณภาพมากที่สุด เพื่อควรรค่าแก่การตีพิมพ์เผยแพร่และเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดทางวิชาการและเพื่อเป็นการพัฒนาศักยภาพทางด้านการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการ สำหรับเนื้อหาของวารสารฉบับนี้ถือได้ว่ามีความโดดเด่นที่เน้นกระบวนการวิจัยที่เข้มข้น ประกอบไปด้วยจำนวนบทความทั้ง 5 บทความ โดยภาพรวมหลักเป็นการพัฒนาจากงานวิจัยที่ศึกษากรณีเฉพาะที่แต่ละบทความได้เน้นกระบวนการวิจัยเชิงลึกในหลายรูปแบบทั้งในรูปแบบของการสนทนากลุ่มการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ประกอบกับบทความส่วนใหญ่แสดงถึงการทำงานร่วมกันของผู้นิพนธ์ในลักษณะทีมงาน ทำให้บทความมีความละเอียดรอบคอบถี่ถ้วน มีการวิเคราะห์ปัญหาและข้อเสนอแนะได้อย่างสมบูรณ์น่าสนใจ ขอขอบคุณคณาจารย์ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปทุกท่านที่ให้ความสนใจร่วมส่งบทความเผยแพร่ ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ และขอขอบคุณกองบรรณาธิการ ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณากลั่นกรองบทความทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

นางสาวสุธามาศ สุขไมตรี
บรรณาธิการ

สารบัญ (Content)

	หน้า
กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(2)
บทบรรณาธิการ	(3)
การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร.....	1
สุจิต กิ่งเกล้า	
การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่ง พรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดำรงวิทยะ จังหวัดสุพรรณบุรี.....	17
พระมหานิวัฒน์ อภิชาโน (ช่วยพันธ์)	
การบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	33
พระมหาสุรศักดิ์ รุจิธมโม (ชำจร), อนุวัต กระสังข์	
การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.....	43
พระมหาเหมชวงศ์ เหมวิโส, อนุวัต กระสังข์, อธิวุฒิ หนั่นมี	
การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่.....	55
ภูดล รัตนโชติวงศ์กุล	
ภาคผนวก	
.....	66
หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์	

**การบูรณาการหลักปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของ
ผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร**
**Papanikadhamma Integration for Ideal Characteristics promotion of
the Social Security Office Administrator in Samutsakorn Province**

สุจิต กิ่งเกล้า¹
Suchit Kingkla

บทคัดย่อ (Abstract)

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปณิธิธรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ 3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือ การวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากประชากรระดับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมด เป็นการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นระดับผู้ปฏิบัติงาน ข้าราชการ และพนักงาน จำนวน 131 คน ใช้วิธีเฉพาะเจาะจงตามจำนวนที่มีอยู่จริง และการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญระดับผู้บริหาร โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยกำหนดวิธีการแบบเจาะจงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 14 ท่าน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบทนำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นการเก็บข้อมูลจากประชากรที่เป็นระดับผู้ปฏิบัติงาน ข้าราชการ และพนักงาน จำนวน 131 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักปณิธิธรรม 3 กับหลักธรรมาภิบาล 9 เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร ทำการวิเคราะห์หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันอย่างไร โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน **ผลการวิจัยพบว่า** 1. หลักปณิธิธรรมของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากหลักธรรมาภิบาลสากลของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยหลักปณิธิธรรม มีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลสากลเพื่อส่งเสริม

Received: 2021-01-20 Revised: 2021-03-21 Accepted: 2021-03-23

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
e-mail: nuwatkrasang@hotmail.com

คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงมาก 3. ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการบูรณาการหลักปาณิกรรมกับหลักธรรมาภิบาลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึง ประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วม คือ การมีส่วนร่วมภายในภายนอกองค์กรยังไม่ครอบคลุมหรือเสมอภาคจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เนื่องจากต้องขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์นโยบายและงบประมาณตามระเบียบราชการ 2.) ด้านนิติ ธรรม คือการใช้หลักนิติธรรมของผู้นำจะเป็นไปตามหลักการของกฎหมายเป็นหลักแต่เนื่องจาก กฎหมายบางประการอาจไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของผู้มีส่วนได้เสีย กฎหมายปัจจุบัน ไม่เอื้อต่อความต้องการ ภาวะผู้นำตามหลักนิติธรรมจึงเป็นอุปสรรค 3.) ด้านความโปร่งใส คือไม่ สามารถตรวจสอบได้ 4.) ด้านการตอบสนอง คือความเข้าใจในหลากหลายของกลุ่มเป้าหมายและ ระดับความต้องการการขับเคลื่อนในทุกๆด้าน ยังต้องใช้ความพยายามอย่างหนักในการอุทิศตน ทำงานของผู้นำองค์กรและทีมงาน 5.) การให้เกียรติในความคิดของผู้อื่นพบได้น้อยเกินไปเมื่อมีการ โหวตความเห็นในการทำเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วไม่รักษาข้อตกลงนั้นไว้ 6.) ความเสมอภาคและความ เทียงธรรมโดยส่วนใหญ่ไม่มีอยู่จริงเพราะยังมีระบบพรรคพวกกันอยู่ 7.) การจะให้งานมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพนั้น เป็นเรื่องไม่ง่ายเพราะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบหลายๆด้านทั้งปัจจัยภายในและ ปัจจัยภายนอก 8.) พบว่ายังไม่เข้าใจบริบทของผู้บริหารอย่างเพียงพอ 9.) ขาดการหล่อหลอมความ เข้าใจต่อยุทธศาสตร์ในภาพรวมร่วมกันของผู้นำและบุคลากร รวมทั้งเป้าหมายสุดท้ายของ ยุทธศาสตร์ที่จะต้องเข้าใจร่วมกันและฝ่าฟันไปให้ถึง

คำสำคัญ (Keywords): หลักปาณิกรรม; ผู้บริหาร; สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

Abstract

Objectives of this research were: 1. To study the ideal characteristics of the Social Security Office Administrator 2. To study the relationship between Papanikadhamma and ideal characteristics of the Social Security Office Administrator and 3. To study the mean of Papanikadhamma integration to promote the ideal characteristics of the Social Security Office Administrator in Samutsakorn Province. Methodology was the mixed methods: The quantitative research, data were collected from all officers and personnel, purposefully collected from the real amount of 131 people. The qualitative research, data were collected from 14 key informants, purposefully selected by in-depth-interviewing. Data were analyzed by descriptive interpretation with the frequency of the key informants and used to support the quantitative research data that were collected from all officers and personnel of 131 people with questionnaires and data were

analyzed with frequency, percentage, mean and standard deviation and analyzed the relationship between Papanikadhamma and Dhammapipala 9 to promote the ideal characteristics of the Social Security Office Administrator in Samutsakorn Province to find out the relationship between the two principles with Pearson's Correlation Coefficient. Findings were as follows: 1. Papanikadhamma of the Social Security Office Administrator in Samutsakorn Province, by overall was at high level the universal Dhammapipala, by overall was at high level 2. Hypothesis testing was found that Papanikadhamma factor had positive relationship with the universal Dhammapipala principle to promote the ideal characteristic of the Social Security Office Administrator in Samutsakorn Province with statistically significant level at 0.01. 3. Problems and obstacles of integration of Papanikadhamma and the universal Dhammapipala to promote the ideal characteristic of the Social Security Office in Samutsakorn Province were found that: 1) Participation; external participation was not covered or equal for all stakeholders, due to the administration must be carried out in line with the government strategy, policy and budget. 2) Rule of laws; the Administrator administered along with the rule of laws. Some laws were not responsive to the needs of stakeholders. Present laws are not responsive to the needs of stakeholders. Leadership by the rule of laws is obstacle. 3) Transparency; administration could not be checked, 4) Responsiveness; there were different understandings and needs of many target groups. Administrators and team works must put strong effort and dedication to work responsively to the needs of many target groups, 5) Honoring others' opinions; it was rarely seen, the resolutions were not always kept, 6) Equality and Justice; there is not such a thing in the real world. There are still kinship and partisan 7) Efficient and Effective work assignment; It was not easy work because of many factors, internal and external factors, 8) It was found that there was not enough understanding of the administrator's role, 9) Lack of holistic strategic comprehension together of administrator and personnel, including the ultimatum goal and how to get there.

Keywords: Papanikadhamma; Characteristics; Social Security Office Administrator

บทนำ (Introduction)

ในการบริหารงานองค์กรนั้น ผู้บริหารจะต้องสามารถจัดการกระบวนการของการทำงาน และใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นเครื่องมือในการ

บริหารจัดการ และความสามารถของผู้บริหารจะสามารถวัดได้จากประสิทธิผลและประสิทธิภาพของงานที่เกิดขึ้น กระบวนการบริหารเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การวางแผน การจัดการ การสั่งการ และการควบคุมหรือการประเมินผล (Louis A., 2562) ดังนั้น ผู้บริหารจึงต้องเห็นภาพของความเชื่อมโยงของงานภายในองค์กรว่ามีความเชื่อมโยงและมีผลกระทบต่อกันอย่างไรเพื่อสามารถบริหารจัดการให้มีความราบรื่น มีเป้าหมายที่จะไปสู่จุดรวมเดียวกันที่เรียกว่าวิสัยทัศน์ขององค์กร การบริหารจึงมีความสำคัญเพราะเป็นการเปลี่ยนแปลงปัจจัยนำเข้าผ่านกระบวนการไปสู่ผลผลิตและผลลัพธ์ซึ่งเป็นความพึงพอใจของผู้รับบริการ ทั้งนี้การบริหาร จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ กล่าวคือ ศาสตร์เป็นลักษณะของการบริหารที่มีขั้นตอน มีระบบ มีการวางแผน มีการคิด การปฏิบัติ มีการตรวจสอบ และศิลป์ คือการมีความยืดหยุ่น มีการปรับเปลี่ยนภายใต้หลักการที่ดี ดังนั้นผู้บริหารที่มีการใช้ศาสตร์และศิลป์จึงเป็นผู้บริหาร ที่มีภาวะผู้นำ leadership การมีภาวะผู้นำที่สำคัญทางการบริหารคือการมีความรับผิดชอบ การเสริมสร้างทักษะ การคิดอย่างมีกลยุทธ์ การบริหารจัดการทีม การสร้างแรงจูงใจการเจรจาต่อรอง การระดมแนวคิดใหม่ๆ การคิดเชิงสร้างสรรค์ การวางแผนด้านความก้าวหน้า การสร้างความสมดุลระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงาน การกำหนดเป้าหมายและแผนงาน

จากแนวทางจากแผนยุทธศาสตร์สำนักงานประกันสังคม ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2558 – 2562) สรุปได้ว่า สำนักงานประกันสังคม ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำโดยมีการลงทุนในด้านการฝึกอบรมผู้นำ การใช้มาตรการในการสร้างวิทยากรภายในองค์กรโดยเน้นที่ผู้นำองค์กรผู้ซึ่งมีความรู้และประสบการณ์สูง การสร้างการบริหารองค์ความรู้ขององค์กรให้เข้มแข็ง การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของสำนักงานประกันสังคมในฐานะองค์กรแห่งการเรียนรู้ การสร้างภาวะผู้นำโดยพัฒนาบุคลากรที่มีศักยภาพสูงและสร้างความผูกพันให้เกิดขึ้นในองค์กร การออกแบบเส้นทางพัฒนาภาวะผู้นำให้กับผู้นำในองค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางและกลยุทธ์การดำเนินธุรกิจขององค์กร ตลอดจนสถานะการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต การกำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรสู่องค์กรที่มีประสิทธิภาพสูง ทันสมัยคล่องตัว โปร่งใส และมีธรรมาภิบาล มีเป้าประสงค์ในการวัดระดับความเชื่อมั่นของบุคลากรต่อการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล การวัดระดับความเชื่อมั่นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน ต่อการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล การพัฒนาระบบช่วยสนับสนุนการตัดสินใจแก่ผู้บริหารและระบบช่วยสนับสนุนการทำงานด้วยการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ควบคู่กับการเตรียมความพร้อมทักษะความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีด้านสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร การเสริมสร้างพัฒนาระบบงานภายในองค์กรให้เป็นองค์กรธรรมาภิบาลที่มีความเข้มแข็งโปร่งใสต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและสาธารณชน มีการวางรากฐานระบบประกันสังคมให้เป็นระบบสากลในการเข้าสู่การเป็นประกันสังคมชั้นนำของอาเซียนเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการดูแลแรงงานต่างด้าวที่อยู่ในราชอาณาจักรไทยและแรงงานไทยที่ไปทำงานในต่างประเทศ และแผนปฏิบัติราชการสำนักงานประกันสังคม ระยะ 3 ปี (พ.ศ. 2563–2565) ได้ปรับเปลี่ยนแนวทางพัฒนาการปฏิรูปองค์กรให้ก้าวหน้าต่อการ

เปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถบริการได้เต็มศักยภาพโดยการสร้างความครอบคลุม ดูแลสิทธิประโยชน์ของวัยแรงงาน

การพัฒนานวัตกรรมการให้บริการที่เข้าถึงแรงงานที่มีความต้องการเฉพาะ การออกแบบและพัฒนาการบริการสิทธิประโยชน์ การเตรียมความพร้อมในการยกระดับคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การเชื่อมโยงสังคมแรงงานด้วยเครือข่ายดิจิทัล และการสื่อสารเพื่อสร้างความเชื่อมั่นต่อการดำเนินงานของสำนักงานประกันสังคม อย่างไรก็ตามจากบทสรุปแนวคิดของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมพบว่าปัญหาที่มาจากลูกจ้าง นายจ้าง และผู้ประกันตน ในแต่ละกลุ่มที่มีรูปแบบความต้องการที่แตกต่างกันตามลักษณะเชิงพื้นที่หรือพื้นฐานความรู้หรือสัญชาติ กับการให้บริการที่มีรูปแบบมาตรฐานเหมือนกันทั้งหมดทั่วประเทศทั้งคนไทยและต่างชาติ อาจส่งผลกระทบต่อการใช้บริการของเจ้าหน้าที่ของสำนักงานประกันสังคมในแต่ละแห่ง และประเด็นปัญหาของนายจ้างที่มีหน้าที่ส่งเงินสมทบให้ลูกจ้างเป็นประจำแต่นายจ้างไม่มีสิทธิเป็นผู้ประกันตนส่งผลให้ไม่ได้รับสิทธิประโยชน์แบบลูกจ้างจึงไม่เห็นความสำคัญของการส่งเงินสมทบในส่วนของฝ่ายนายจ้าง และแม้สามารถขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกันตนในมาตรา 40 ได้แต่เป็นสิทธิประโยชน์ที่น้อยกว่าผู้ประกันตนในระบบแรงงาน นายจ้างจึงไม่ให้ความสนใจสนับสนุน

ดังนั้นสำนักงานประกันสังคมจึงต้องสร้างการบริหารสนับสนุนในด้านการให้บริการที่เชื่อมโยงไปกับการบริหารทรัพยากรมนุษย์และการบริหารระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ตลอดจนความต้องการของกลุ่มผู้รับบริการที่หลากหลาย อันจะส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบหรือข้อกฎหมายซึ่งเดิมอยู่บนแนวคิดการปรับกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น แต่ต่อไปต้องเปลี่ยนเป็นปรับกฎหมายตามแนวทางภายใต้การจัดทำแผนการพัฒนาและรองรับบริบทเพื่อการเปลี่ยนแปลงในอนาคตระยะยาว ซึ่งเป็นการกำหนดแนวทางของสำนักงานประกันสังคมให้นำไปสู่สังคมที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลังคือ ประชาชนทุกคนต้องได้รับการดูแล ทั้งวัยเด็กที่จะกลายเป็นแรงงานในอนาคต และวัยชราที่เคยเป็นแรงงานมาก่อน

โดยสรุปภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจึงต้องเป็นไปตามกรอบแนวทางในการสร้างความครอบคลุมในการดูแลและคุ้มครอง ผู้อยู่ในวัยแรงงาน การพัฒนากระบวนการบริการในรูปแบบใหม่ และการบริหารจัดการที่ต้องสร้างความร่วมมือจากทุกฝ่าย สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการนำนโยบายของสำนักงานประกันสังคมมาปฏิบัติตามแผนงานโครงการและปฏิบัติงานประจำที่เป็นหน้าที่ตามกฎหมาย โดยรับผิดชอบดูแลสิทธิประโยชน์ของผู้ประกันตนในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร รวมทั้งสิ้นจำนวน 535,597 คน มีสัดส่วนของแรงงานต่างด้าวรวมอยู่ด้วย จำนวน 172,813 คน ซึ่งมากเป็นอันดับสองของประเทศรองจากกรุงเทพมหานคร จากงานวิจัยของอัจฉริย์ งามพร้อมสกุล เรื่องการบริหารการประกันสังคมของสำนักงานประกันสังคมตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เมื่อปีพ.ศ.2558 โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้ประกันตนในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาคร พบว่าสำนักงานประกันสังคม ยังคงมีปัญหาในความล่าช้า เช่นการขอเบิกเงินคืนจากสำนักงานประกันสังคม การมีบุคลากรสำหรับบริการไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ประกันตนที่เพิ่มขึ้นตลอดเวลา การขาดแคลนอุปกรณ์

ที่เอื้อต่อการทำงานอย่างเพียงพอ เช่น อุปกรณ์ด้านไอที และยานพาหนะ การขาดแคลนเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เฉพาะด้านกฎหมายและการเงิน (อัจฉริย์ งามพร้อมสกุล, 2559) และจากผลการสำรวจความพึงพอใจต่องานบริการของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร ปีพ.ศ. 2562 พบว่าระดับคะแนนของความพึงพอใจด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และระดับคะแนนด้านความเชื่อมั่นในคุณธรรมและความโปร่งใสของการให้บริการของสำนักงานประกันสังคมนั้นอยู่ในระดับที่น้อยกว่าด้านอื่นๆ นอกจากนั้นปัญหาที่ประสบในการปฏิบัติงานของผู้วิจัยพบว่าบุคลากรในภาพรวมขององค์กรยังขาดคุณลักษณะที่สำคัญในการพัฒนางานและองค์กร ประกอบด้วย การมองงานในภาพรวม การวางแผนการทำงาน ทักษะและความรู้ด้านการทำงานผ่านระบบดิจิทัล ความกระตือรือร้น ตั้งใจในการหาความรู้เพิ่มเติมในการทำงาน การขาดความรู้ในเนื้อหาของตนเองและไม่สามารถให้คำแนะนำแก่ผู้ประกันตนในส่วนงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ ดังนั้นจากการที่สำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครต้องขับเคลื่อนนโยบายเพื่อร่วมสร้างสรรค์สังคมแรงงานที่มีหลักประกันทั่วหน้าอย่างยั่งยืน ซึ่งต้องสร้างความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้เสียและภาคประชาสังคมด้วยการสร้างหลักประกันทางสังคมทั้งด้านสุขภาพ ความเป็นอยู่ การเงินและการออมให้กับแรงงานทุกคนและทุกกลุ่ม รวมทั้งการสร้างสังคมที่มีภูมิคุ้มกันและความเป็นพลเมือง และในการพัฒนาผู้บริหารองค์กรที่มีภาวะผู้นำให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงเห็นควรน้อมนำหลักธรรมภูมิปัญญาแห่งพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางร่วมกับศาสตร์สากล ซึ่งหลักธรรมที่เห็นว่าเหมาะสมคือหลักปาปนิคธรรม 3 ได้แก่การมองการณ์ไกล การมีความรอบรู้เชี่ยวชาญในกิจการงานและการมีความเข้าใจที่สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคมเป็นอย่างดี

ผู้วิจัยจึงมีแรงจูงใจที่จะศึกษาเรื่องการบูรณาการหลักปาปนิคธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นแนวทาง การพัฒนาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ของสำนักงานประกันสังคมให้ประสบความสำเร็จยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิคธรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร
3. เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักปาปนิคธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยรูปแบบเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับกลุ่มประชากรระดับผู้ปฏิบัติงานเฉพาะเจาะจงตามจำนวนจริงทั้งหมดจำนวน 131 คน พร้อมทั้งวิจัยรูปแบบเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการแจกแบบสอบถามกับการสัมภาษณ์กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่กำหนดไว้ทั้งหมดจำนวน 14 คน

2. ประชากร (Population) ได้แก่ กลุ่มระดับผู้ปฏิบัติงานสำนักงานประกันสังคมในเขตพื้นที่จังหวัดสมุทรสาครทั้งหมดจำนวน 131 คน ใช้วิธีเฉพาะเจาะจงตามจำนวนที่มีอยู่จริง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม และการตรวจสอบเครื่องมือดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบของ “การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักปาปนิกรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร และเพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรระดับผู้ปฏิบัติงานทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย โดยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน และอายุงาน (ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน)

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ประกอบด้วยหลักปาปนิกรรม 3 ด้าน คือ 1) จักขมา 2) วิธโร 3) นิสสยสัมปันโน

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักธรรมาภิบาลสากลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ประกอบด้วยหลักธรรมาภิบาลสากล 9 ประการ คือ 1) การมีส่วนร่วม 2) หลักนิติธรรม 3) หลักความโปร่งใส 4) หลักการตอบสนอง 5) มุ่งเน้นฉันทามติ 6) ความเสมอภาค 7) หลักประสิทธิผลและประสิทธิภาพ 8) ภาระรับผิดชอบ 9) วิสัยทัศน์เชิงยุทธศาสตร์

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ “การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ลักษณะเป็นการตอบแบบเสรี

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของงานวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักป้าปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Dercriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลของแบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลเกี่ยวกับการบูรณาการป้าปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานนั้นผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างป้าปณิธิธรรมกับผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐานเนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรรกะและสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

การวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักป้าปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์หลักป้าปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักป้าปณิธิธรรมกับคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาแนวทางการบูรณาการหลักป้าปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

1. การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการประยุกต์หลักป้าปณิธิธรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อหลักป้าปณิธิธรรม 3 ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.76$ S.D.=0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อสรุปได้ดังนี้

1. ด้านจักษุมาของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.78$ S.D. = 0.86)

2. ด้านวิธูโรของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.74$ S.D. = 0.80)

3. ด้านนิสัยสัมพันธ์กับโนของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.77$ S.D. = 0.85)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อหลักธรรมาภิบาล 9 ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.75$ S.D. = 0.76)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยหลักปาปนิกรรมกับหลักธรรมาภิบาลสากลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

หลักปาปนิกรรม 3 กับหลักธรรมาภิบาลสากล 9 ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.925^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

หลักปาปนิกรรมด้านจกขุมากับหลักธรรมาภิบาลสากลของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.845^{**}$)

หลักปาปนิกรรมด้านวิธูโรกับหลักธรรมาภิบาลสากลของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.966^{**}$)

หลักปาปนิกรรมด้านนิสัยสัมพันธ์กับกับหลักธรรมาภิบาลสากลของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงมาก ($R=.952^{**}$)

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานที่ 1 ปัจจัยหลักปาปนิกรรมมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลสากลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยหลักปาปนิกรรมมีความสัมพันธ์กับหลักธรรมาภิบาลสากล เพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูงกว่ากล่าวคือ เมื่อผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมีการนำหลักปาปนิกรรมกับหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงานขององค์กรได้ในระดับสูงมาก ก็จะส่งผลให้คุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร มีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ดี มีหลักพุทธธรรม และมีศักยภาพต่อการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาครมากขึ้น จึงยอมรับสมมติฐาน

3. สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบูรณาการหลักปาปนิกรรมกับหลักธรรมาภิบาลสากลเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

1. การมีส่วนร่วมในองค์กร เป็นการร่วมจากความเป็นทีมงาน ตามโครงสร้างหน้าที่การบริหารตามระเบียบกฎหมายมากกว่าที่จะร่วมทีมงานตามความสมัครใจ หรือตามธรรมชาติ
2. การมีส่วนร่วมภายนอกองค์กร ยังไม่ครอบคลุมหรือเสมอภาคจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด เนื่องจากต้องขับเคลื่อนตามยุทธศาสตร์นโยบายและงบประมาณตามระเบียบราชการ
3. ขาดการมีส่วนร่วมในเชิงรับฟังความคิดเห็นและนำไปสู่การปฏิบัติหลายครั้ง มีท่าทีรับฟังความคิดเห็น เช่น เปิดเวทีสัมมนาแต่ไม่เคยพบว่ามียางานที่ประชุมในครั้งถัดมานำไปใช้หรือไม่ เป็นเพียงการแสดงออกให้รู้ว่าแคร์รับฟัง
4. ควรใช้หลักธรรมการมีวิสัยทัศน์ การบริหารจัดการที่ดีและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างเข้าใจมาพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
5. ผู้มีอำนาจจะต้องมี มโนธรรม อุดมคติธรรม ครองตนอย่างเพียงพอเพื่อจะทำกฎเหล่านี้นำไปใช้อย่างสร้างสรรค์เกิดประโยชน์และเป็นธรรม

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

5.2.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า **ด้านจกขมา** ปัญญาองค์การมีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรม ในการทำงานโดยอาศัยกระบวนการคิดที่รอบคอบและมีเหตุผล โดยอาจใช้ประสบการณ์ในอดีตร่วมในการตัดสินใจและวางแผน เนื่องจากผู้ใช้แรงงานมีความหลากหลายและแตกต่างในฐานและสภาพความเป็นอยู่ การเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดี ให้กับผู้ใช้แรงงานจึงต้องมีการจัดสวัสดิการทางสังคมให้เหมาะสมทั้งกลุ่มแรงงานในระบบ และกลุ่มแรงงานนอกระบบ ดังนั้นผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจึงมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกลในการในการดูแลผู้ประกันตนทั้งที่เป็นแรงงานที่อยู่ในระบบประกันสังคม (มาตรา 33 และมาตรา 39) และแรงงานนอกระบบประกันสังคมที่ประกอบอาชีพอิสระ (มาตรา 40) อย่างทั่วถึง เพื่อให้ประชาชนทุกกลุ่มมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นการสร้างเครือข่ายประกันสังคมทุกกลุ่ม เช่น เครือข่ายสถานประกอบการ, บ้าน, วัด, โรงเรียน เป็นต้น วิถีคิดเชิงระบบ เป็นสิ่งที่ผู้นำจะต้องมี การออกแบบระบบ (กลไก วิธีการ) การขับเคลื่อน การตรวจสอบประเมินและการทวนสอบ เป็นสิ่งที่ผู้นำองค์กรเชิงวิสัยทัศน์จะต้องมีเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนองค์กรในภาพรวม วิสัยทัศน์ดี มีระบบคิดชัดเจน ลงมือปฏิบัติได้ตามแบบแผนที่วางไว้ ผลประโยชน์ก็จะเกิดขึ้นกับองค์กรอย่างแน่นอน

ด้านปัญหาและอุปสรรคพบว่า ต้องมองถึงความคุ้มค่าคือส่วนรวมทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรและไม่มุ่งตัวเอง มองในเรื่องการกำหนดตัวชี้วัดไม่สามารถตอบโจทย์ประสิทธิผลได้

อย่างแท้จริง การจะให้งานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น เป็นเรื่องไม่ง่ายเพราะต้องมีองค์ประกอบหลายๆด้านทั้งปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก การเสนอนโยบายสำหรับผู้ปฏิบัติยังไม่มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ ขาดการหล่อหลอมความเข้าใจต่อยุทธศาสตร์ในภาพรวมร่วมกันของผู้นำและบุคลากร รวมทั้งเป้าหมายสุดท้ายของยุทธศาสตร์ที่จะต้องเข้าใจร่วมกันและฝ่าฟันไปให้ถึง หลายครั้งพบว่าวิสัยทัศน์ของผู้บริหารไม่สอดคล้องกับองค์กรหรือขาดความเข้าใจจึงทำให้หลายครั้งการดำเนินงานที่ผ่านมารู้ทิศทางเสียเวลา เกินความจำเป็นกว่าจะถึงเป้าหมายที่คาดการณ์ไว้และมองไม่เห็นโอกาสที่สามารถฉกฉวยได้จึงพลาดโอกาสที่เหมาะสมไป ในการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมในแต่ละสถานการณ์ แต่ก่อนปัญหานี้อาจจะเป็นเรื่องไกลตัวแต่ปัจจุบันการบริหารบ้านเมืองเป็นเรื่องใกล้ตัวมากๆ ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมายถ้าคนเกิดความคิดไม่ตรงกัน การวางแผนไร้ประสิทธิภาพ ในส่วนข้อเสนอแนะพบว่า ควรใช้คุณธรรมด้านปาปนิกรรมทั้ง 3 ด้าน มาเป็น แนวทางการบริหารงานของผู้นำโดยคำนึงถึงคุณค่าของหลักประสิทธิภาพขององค์กร ส่วนรวมและประสิทธิผลต่อประชาชนเป็นสำคัญ ควรเปลี่ยนจากระบบ KPI เป็นระบบ OKR ซึ่งจะตอบโจทย์ พันธกิจองค์กรและผู้บริหารจะต้องมีทักษะการกำหนด OKR เพื่อสอดคล้องต่อการดำเนินงานขององค์กรจากอัจฉริยะภาพของผู้บริหาร และต้องมีการวางแผนงานกันและประชุมกันอย่างสม่ำเสมอ รับข้อมูลจากการปฏิบัติสู่นโยบายที่ดี ควรมีคุณลักษณะที่จะต้องสร้างการเรียนรู้แก่ผู้นำเองและบุคลากรทุกคนรวมทั้งเครือข่ายที่เกี่ยวข้องต้องไม่ปล่อยให้บุคลากรคนใดอยู่ข้างหลังโดยไม่เข้าใจยุทธศาสตร์ขององค์กรทั้งตามแผนและเป้าหมายสุดท้าย จัดการศึกษาระยะสั้นหลักสูตรสำหรับ นักบริหารในการวางยุทธศาสตร์ การทำความเข้าใจวิสัยทัศน์องค์กร และพัฒนาวิสัยทัศน์ และการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในการดำเนินงานที่สอดคล้องแต่ละสถานการณ์อย่างเหมาะสม การแก้ปัญหาทำได้ยากเพราะถ้าตราบดีที่คนไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน ดังนั้นต้องยอมรับฟังซึ่งกันและกันเพื่อการวางแผน กำหนดยุทธศาสตร์ในปัจจุบันและอนาคตได้ไม่เกิน 3-5 ปี ในการบริหารองค์กรต่อไป มีการทำงานอย่างจริงจังอย่างต่อเนื่อง เพื่อบริหารงานด้านการบริการและพัฒนาบุคลากรและภาพลักษณ์องค์กร มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตภา เร่งมีศรีสุข ได้วิจัยเรื่อง พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า คุณลักษณะภาวะผู้นำเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมตามหลักปาปนิกรรม 3 เป็นการนำหลักธรรมมาเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่ต้องมีลักษณะสำคัญ คือ ด้านจักขุมา ผู้บริหารเทศบาลต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มีปัญญามองการณ์ไกลในการกำหนดนโยบายที่มีผลการพัฒนาในระยะยาว มีความชัดเจนในทิศทางการบริหารท้องถิ่นที่มีความเหมาะสมกับคนในชุมชน และที่สำคัญต้องมีภูมิรู้ทางด้านการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ต้องมีความเข้าใจภูมิสังคมของท้องถิ่นที่ตนเองบริหารมีความเข้าใจถึงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างการบริหารกับสภาวะแวดล้อมทางสังคมได้เป็นอย่างดี ด้านวิธูโร ผู้บริหารต้องมีความเชี่ยวชาญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดการคน ที่มีจำนวนจำกัดให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะการบริการที่เป็นหน้าที่

ตนเองต้องรับผิดชอบ ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญในการวางแผนกลยุทธ์การจัดการโดยเฉพาะทางด้านงบประมาณที่ต้องมีความเชี่ยวชาญในการใช้งบประมาณที่มีประโยชน์ คุ่มค่า มีความโปร่งใสในการใช้งบประมาณทุกขั้นตอน และสิ่งที่สำคัญอีกประการคือ ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญโดยการนำเทคนิคต่างๆ โดยเฉพาะเทคโนโลยีใหม่ๆ การจัดการรูปแบบใหม่มาประยุกต์ใช้ในการบริหารเทศบาลได้อย่างรวดเร็วและมีความคล่องตัวในทุกขั้นตอน และด้านนิสสัยสัมพันธ์ ผู้บริหารต้องมีความสามารถในการใช้ศาสตร์ในการบริหารคนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินโครงการ ทั้งระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว ให้บุคลากรและชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนโดยการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเพื่อการเข้าใจที่ตรงกันของทุกฝ่าย ผู้บริหารมีทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ที่ดีในการประสานงานกับทุกฝ่ายเพื่อระดมกำลังคนในการดำเนินงาน มีความสามารถในการบริหารด้านบุคคล เงิน วัสดุครุภัณฑ์และอาคารสถานที่มีการเตรียมความพร้อมเพื่อการรองรับการดำเนินงานที่ต้องมีการสนับสนุนจากสิ่งเหล่านี้อย่างครบถ้วน ซึ่งการที่มีความสามารถทั้งศาสตร์และศิลปะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลจะทำให้ผู้บริหารเป็นที่ยอมรับจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทำให้เกิดการพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นการบริหารงานที่ได้ผล สร้างความสำเร็จให้กับแผนงานโครงการได้เป็นอย่างดี **พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย** ได้วิจัยเรื่อง ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ผลการศึกษาพบว่า 1) การศึกษาคุณลักษณะการบริหารงานตามหลักทศุติยาปานิยมสูตรของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าโดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านนิสสัยสัมพันธ์ ด้านวิรุโธ ด้านจักขุมา 2) การศึกษาหลักและวิธีการพัฒนาคุณลักษณะการบริหารงานตามหลักทศุติยาปานิยมสูตรของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่าผู้บริหารต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีการวางแผน มีความรอบคอบ กล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์และกำหนดทิศทาง มีทักษะด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ มีประสบการณ์ มีความขยันหมั่นเพียรในการฝึกฝน ตั้งใจอดทน ให้ความช่วยเหลือ มองโลกในแง่บวก สร้างความสัมพันธ์ มีจิตอาสา ซื่อสัตย์ จริงใจ มีสัจจะ คำนับสัญญา มีจิตใจเป็นกลาง กระจายอำนาจ ส่งเสริมการศึกษา นำหลักธรรมมาใช้ มีเหตุและผล มีความรอบคอบ ใส่ใจประเมินผล สร้างศรัทธาและเชื่อมั่น 3) แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะการบริหารงานตามหลักทศุติยาปานิยมสูตรสำหรับผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ด้าน ดังนี้ คือ ด้านจักขุมา คือ การมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มองการไกล ประกอบด้วย สร้างวิสัยทัศน์ในองค์การมีความรู้ความสามารถ มีการวางแผน มีแนวความคิดใหม่ๆ ด้านวิรุโธ คือ จัดการธุระได้ดี มีความเชี่ยวชาญในงาน ประกอบด้วย ความหมั่นเพียรในการฝึกฝน มีเทคนิคและความถนัด มีความเชี่ยวชาญ มีประสบการณ์การทำงาน มีทักษะความชำนาญในงานมีความตั้งใจอดทนต่อการทำงาน ด้านนิสสัยสัมพันธ์

ปันโน คือ การมีมนุษยสัมพันธ์ ประกอบด้วย ความสุภาพอ่อนโยน เอาใจใส่ กระตือรือร้น มีใจผูกพัน อยู่กับงาน สร้างมิตรภาพ การให้ความช่วยเหลือผู้อื่น การยกย่องให้เกียรติผู้อื่น

ผลการวิเคราะห์การบูรณาการหลักปาปนิกรรมเพื่อส่งเสริมคุณลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า **ด้านวิธวิธี** จัดการธรรมาภิบาล มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เป็นคุณลักษณะของผู้บริหารหรือผู้นำที่ต้องมีในการดำเนินการต้องยึดหลักความถูกต้อง กล่าวคือถูกต้องตามกฎหมายระเบียบ วินัย แบบแผน จารีต วัฒนธรรมองค์กรและข้อกฎหมายต่างๆ เพื่อให้รัดกุมมากที่สุด ปฏิบัติหน้าที่ให้มีความโปร่งใส ทุกส่วนสามารถตรวจสอบได้ มีที่มาที่ไป ทำอะไรเพื่อใคร อย่างไร ตรวจสอบได้ทุกประการ และไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมา ดำเนินงานด้วยหลักประชาธิปไตยใช้เสียงข้างมาก และที่สำคัญคือทุกฝ่ายจะต้องเห็นพ้องต้องกัน หากเป็นเสียงข้างมากแต่ทุกคนไม่เห็นด้วย ก็ต้องปรับแนวทางในการดำเนินงานให้มีมติเป็นเอกฉันท์มีความชัดเจนในข้อกฎหมายเข้าถึงง่าย โปร่งใสในการตรวจสอบ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายและมีหลากหลายช่องทางในการติดต่อสื่อสาร การสื่อสารภายในองค์กรที่ดี มีการประสานงานระหว่างฝ่ายที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีจุดบริการเบ็ดเสร็จ และมีทิศทางการทำงานที่เป็นแนวทางเดียวกัน การดำเนินการใดๆ จะต้องมีการประกาศให้ทราบโดยทั่วกัน การดำเนินการได้มาซึ่งเทคนิคต่าง ๆ จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดในการเสนอใช้ความเชี่ยวชาญและเทคนิคใดๆ ในการปฏิบัติงาน การบริการจะต้องมีการตกลงร่วมกันของบุคลากร ในองค์กรเรื่องการบริหารจัดการ ต้องนำหลักทุกด้านเช่นการมีส่วนร่วม ความน่าเชื่อถือ การใกล้ชิด การจัดการข้อยุติได้ จะนำมาใช้ได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้บังคับบัญชาที่จะต้องรับฟังผู้ใต้บังคับบัญชาผู้นำควรมีจิตวิทยาในการบริหารคน เพื่อให้เดินไปในทิศทางเดียวกัน โดยยึดหลักนิติธรรมควรปฏิบัติอย่างเที่ยงธรรม เหมาะสม เช่น การวางตนของผู้บริหารให้เป็น ต้นแบบที่ดี มีความสามารถยุติข้อขัดแย้งได้อย่างลงตัวและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ส่งเสริมให้มีความรู้และเข้าใจเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้่องแก่ ให้เข้าใจอุดมการณ์ของงานประกันสังคมจึงต้องมีจิตสำนึกและชำนาญเข้าใจเข้าถึงในหลักการปรัชญา ด้านประกันสังคมและเพิ่มการเข้าถึงกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มให้ทั่วถึงให้ได้รับสิทธิเท่าเทียมกัน

2) การนำหลักธรรมปาปนิกรรม 3 ใช้ในเรื่องมีวิสัยทัศน์ของการบริหารจัดการที่ดีและการเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเข้าใจเพื่อมาพัฒนากฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ แนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

3) การนำหลักธรรมาภิบาลสากล 9 มาปรับใช้ในการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีให้สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนขององค์กรและประเทศชาติ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1) ส่งเสริมการประชุม สัมมนา อบรม ผู้บริหารทุกระดับให้มีความรู้และเข้าใจเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ให้ถ่องแท้ และเข้าใจพันธกิจ กิจกรรมต่างๆของงานประกันสังคมโดยสอดคล้องหลักคุณธรรม จริยธรรม ในการบริหารวิสัยทัศน์และชำนาญเข้าใจเข้าถึงในหลักการปรัชญาด้านประกันสังคม

2) ส่งเสริมการขับเคลื่อนงาน/โครงการและแผนงาน กิจกรรมของงานประกันสังคมตามนโยบายภาครัฐให้สอดคล้องกับพันธกิจ และกลุ่มเป้าหมายพร้อมทั้งเครือข่ายพันธมิตรของสำนักงานประกันสังคม โดยยึดหลักพุทธธรรมปาปณิกธรรม 3 และหลักธรรมาภิบาลสากล 9 ของการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสนองความต้องการและพึงพอใจเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างครบถ้วนถูกต้องและชัดเจนเป็นมาตรฐานเดียวกันของทุกหน่วยงานทั้งองค์กร

3) ส่งเสริมหลักการมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวชี้วัดต่อการปฏิบัติงานและการประเมินผลการปฏิบัติงาน รวมทั้งการแก้ไขปัญหา การพัฒนาคุณภาพงานให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืนขององค์กรและประเทศชาติ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารงานของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

2) ความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติต่อการบริหารงานตามหลักพุทธธรรมของสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

3) แรงจูงใจที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรในสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสำนักงานประกันสังคมจังหวัดสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง (References)

- จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (๒๕๖๐). *พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2546). *ภาวะผู้นำ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- พระอภิรัตน์ ฐิตวิริโย. (๒๕๖๑). *ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงพุทธของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์

มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Louis A. Allen Management and Organization. (1958) เข้าถึงได้จาก <https://th.hrnote.asia/orgdevelopment/190619-polc-management-concept/>, สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2562.

การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ
ตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
Public Service Development of Ban Pongpran-In Subdistrict
Health Promoting Hospital, Donkha Sub-DisTrict,
Supahanbury Povince

พระมหานิวัฒน์ อภิชาโน (ช่วยพันธ์)¹
Phamaha Niwat Apichano (Chouipan)

บทคัดย่อ (Abstract)

สารนิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชน 2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชน 3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี คือการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งใช้วิธีการวิจัยเชิงสำรวจ จากการแจกแบบสอบถาม และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 9 ท่าน และใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบบริบท นำเสนอเป็นความเรียงประกอบตารางแจกแจงความถี่ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ เพื่อสนับสนุนข้อมูลเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 350 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมกับการพัฒนาการให้บริการในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ทำการวิเคราะห์ด้วยการหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันหรือไม่ โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

Received: 2021-01-21 Revised: 2021-03-15 Accepted: 2021-03-18

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
e-mail: wsomboon123456@hotmail.com

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการให้บริการประชาชนในเชิงรุก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2. ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการประชาชนตามสังคหัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ในเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีระดับความสัมพันธ์สูง กล่าวคือ การพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม ส่งผลให้การให้บริการประชาชนในเชิงรุกของรพ.สต. บ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณภาพมากขึ้น 3. ปัญหาและอุปสรรคพบว่า 1) ไม่มีเจ้าหน้าที่ออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน 2) เจ้าหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมกับประชาชนไม่ต่อเนื่อง 3) เจ้าหน้าที่ขาดความเสมอต้นเสมอปลายในการเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้าน 4) รายชื่อสมาชิกในทะเบียนบ้านตกหล่น (เวลาที่ อสม. ตั้งจุดตรวจสุขภาพ) ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า 1) ให้คงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่ดีอยู่แล้ว 2) เจ้าหน้าที่ควรออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน เพื่อลดภาระในการเดินทางของประชาชน 3) เจ้าหน้าที่ควรเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้าน ให้มากขึ้น 4) เจ้าหน้าที่ควรมีการอัปเดตรายชื่อสมาชิกในครัวเรือนที่มีเกณฑ์ตรวจเช็คสุขภาพเป็นประจำ

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาการให้บริการประชาชน; โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

Abstract

The objectives of this paper are as follows: 1. To study the public opinion level towards the public service. 2. To study the relationship between the service of the people according to Sangkhavattthidam principle and the public service. 3. To study the problems, obstacles and recommendations for the development of public services of Ban Pong Pran-In Sub-District Health Promoting Hospital, Don Kha Sub-district, U Thong District, Suphanburi Province. This research study. Carried out according to the research method Is quantitative research Which uses a survey research method From distribution of questionnaires And qualitative research By means of in-depth interviews with 9 key informants and using content analysis techniques Composed of the presentation context is the composition of the

frequency distribution table of the key contributors. To support quantitative data The sample used for this research was people aged 18 years and over in the area responsible for Health Promoting Hospital, Ban Pong Pran In Sub-district, Don Kha Sub-district, U Thong District, Suphanburi Province Using the sampling method from Taro Yamane's formula, 350 samples were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation. And analyze the relationship between service development according to Sangkhahasthattham principle With the development of proactive service in health promoting hospital, Ban Pong Pran In sub-district, Don Kha sub-district, U Thong district, Suphanburi province Conduct an analysis by finding the relationship between the variables. That they are related or not Using Pearson's correlation coefficient method. **Findings were as follows:** 1. The level of public opinion towards the public service of Ban Pong Pran In Sub-District Health Promoting Hospital, Don Kha Sub-district, Uthong District, Suphanburi Province. In the service of people according to Sangkhahasthattham Overall, it was at a high level Public Opinion Level of Public Service of Ban Pong Pran In Sub-District Health Promoting Hospital, Don Kha Subdistrict, U Thong District, Suphanburi Province In the field of proactive public service Overall, it was at high level. 2. The results of hypothesis testing showed that Relationship between Sangkhahavthatttham People Service and Public Service of Ban Pong Pran In Sub-District Health Promoting Hospital, Don Kha Sub-district, Uthong District, Suphanburi Province Positively, with statistical significance at the level of 0.11 with a high level of relationship, that is, the development of service to the people according to Sangkhahasthattham As a result, the proactive public service of Ban Pong Pran In Hospital, Don Kha Sub-district, U Thong District, Suphanburi Province More quality. 3. Problems and obstacles found that 1) There were no officers to serve the villages. 2) Officers participating in activities with people not continuously. 3) Officers lack consistency in presenting themselves for public interest, such as funerals and other village events. 4) List of members in the house registration is omitted (when the school has set up a health checkpoint), As for the recommendations, it was found that 1) to maintain good performance already. 2) The leader who should issue a unit to serve the people in the village In order to reduce the burden of public travel. 3) Officers should offer themselves more to the

public, such as funerals and other village events. 4) Officials should update the list of household members who have regular health check-ups.

Keywords: Public Service Development; Ban Pongpran-In Subdistrict Health Promoting Hospital

บทนำ (Introduction)

การให้บริการสาธารณสุข เป็นการจัดการบริการทางการแพทย์ในรูปแบบต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาคือความต้องการของประชาชนในเรื่องสุขภาพตามแผนพัฒนาการของสาธารณสุข (จุฑามาศ นันทะเนตร และคณะ, 2560: 164) ระบบบริการสุขภาพของไทย มีการขยายตัวของการให้บริการสุขภาพในระดับต่างๆ ทั้งในส่วนของบริการสุขภาพระดับต้น หรือระดับปฐมภูมิ (Primary care) ที่ให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนในด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น การส่งเสริมสุขภาพทั่วไป และการป้องกันโรค โดยเป็นสถานบริการสุขภาพที่อยู่ใกล้ประชาชนมากที่สุด และมีการกระจายที่ครอบคลุมทั่วถึงที่สุด ได้แก่ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ที่กระจายอยู่ทุกตำบล และโรงพยาบาลชุมชน ที่กระจายอยู่ทุกอำเภอ ไปจนถึงสถานบริการสุขภาพระดับสูง หรือระดับตติยภูมิ (Tertiary care) ที่เป็นโรงพยาบาลที่ให้บริการรักษาพยาบาลในโรคที่มีความสลับซับซ้อน ต้องการความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และต้องใช้เครื่องมือทางการแพทย์ที่มีราคาแพง จากการขยายตัวดังกล่าว ทำให้การใช้บริการของประชาชนส่วนใหญ่เป็นการใช้บริการที่ระดับสถานโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และโรงพยาบาลชุมชนประมาณ 4 ใน 5 ของการใช้บริการผู้ป่วยนอกของภาครัฐ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข การบริการในระดับนี้เป็นการดูแลสุขภาพขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการโดยอาศัยความร่วมมือของประชาชนในชุมชนช่วยการดูแลสุขภาพตนเองและเพื่อนบ้านโดยมีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมให้มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องการปฐมพยาบาล การเฝ้าระวัง การรักษาพยาบาลอย่างง่าย การรู้จักส่งผู้ป่วยไปรับการรักษาต่อยังสถานที่ที่เหมาะสมเช่น โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือโรงพยาบาลชุมชน ระบบบริการสาธารณสุขของไทยนับได้ว่าพัฒนาไปในทุกมิติ โดยการจัดการบริการด้านสุขภาพนั้น ประเทศไทยได้ขยายบริการออกไปทุกระดับ ครอบคลุมทุกพื้นที่ และมีระบบการส่งต่อที่ดี ทำให้ประชาชนเข้าถึงบริการได้โดยสะดวก ประกอบกับประเทศไทยได้จัดหลักประกันสุขภาพครอบคลุมประชากรทุกคน มีผลทำให้เกิดความเป็นธรรมในการเข้าถึงบริการอย่างถ้วนหน้า ประชาชนได้รับการรักษาพยาบาลและการป้องกันโรคที่จำเป็นอย่างทั่วถึง นอกจากนี้ ยังถือว่าเป็นการป้องกันความเสี่ยงทางสังคมและการเงินให้ประชาชนทางหนึ่ง เนื่องจากช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของครัวเรือนลง ประเทศไทยได้มีการพัฒนาระบบด้านการบริการสุขภาพมาอย่างยาวนานมากกว่า 30 ปี โดยมีสุขภาพและเปลี่ยนมาเป็นสถานอนามัย ศูนย์สุขภาพชุมชน และในปัจจุบันได้เปลี่ยนเป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล กระทรวงสาธารณสุขได้มีการดำเนินยกระดับคุณภาพด้านบริการสาธารณสุขและสุขภาพของประชาชน (ทิพย์สุนทร์ ศรีลาธรรม, 2559: 1)

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล หรือเดิมเรียก สถานีอนามัย เป็นสถานพยาบาลประจำตำบลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีขีดความสามารถระดับปฐมภูมิ (Primary Care) ได้รับการยกฐานะจากสถานีอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชน ตามนโยบายของรัฐบาลรัฐบาลของนายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เมื่อปี พ.ศ. 2552 ซึ่งได้จัดสรรงบประมาณภายใต้ แผนปฏิบัติการไทยเข้มแข็ง 2555 เพื่อยกระดับสถานีอนามัย หรือศูนย์สุขภาพชุมชนให้เป็นโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และพัฒนาเครือข่ายการส่งต่อในทุกกระดับให้มีประสิทธิภาพ เชื่อมโยงกันทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ระบบหลักประกันสุขภาพมีคุณภาพอย่างเพียงพอ ทั้งยังมีทางเลือกหลากหลายรูปแบบ และครอบคลุมได้ถึงการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลเอกชนที่เข้าร่วมโครงการ (สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, 2551: 14) การพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศไทย มีความเจริญก้าวหน้ามากขึ้นกว่าเดิม สามารถขยายการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยมีการสร้างโรงพยาบาลอำเภอและโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลครอบคลุมในทุกพื้นที่ทั่วประเทศ ปัจจุบันได้มีการยกระดับการให้บริการเพิ่มมากขึ้นในทุกด้าน ทั้งด้านการรักษา ส่งเสริม ป้องกันฟื้นฟูรวมถึงงานคุ้มครองผู้บริโภค ทำให้ประชาชนได้รับบริการสุขภาพที่จำเป็นได้ในหน่วยบริการสุขภาพใกล้บ้าน แต่เนื่องจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเป็นสถานพยาบาลขนาดเล็ก บางแห่งอาจมีเจ้าหน้าที่ 1 – 3 คน โดยต้องให้บริการประชาชนเป็นจำนวนมาก แม้ในปัจจุบันโรงพยาบาลระดับอำเภอจะครอบคลุมทุกอำเภอ แต่ประชาชนในชนบทและรอบปริมณฑลกรุงเทพมหานครก็ยังใช้บริการที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ซึ่งในส่วนของงานด้านสุขภาพในชุมชนนั้น อสม.นับเป็นหัวใจของการดำเนินงานสาธารณสุขขั้นพื้นฐาน เพราะเป็นแกนนำในการทำความเข้าใจกับคนในชุมชน กระตุ้นให้เกิดการดูแลสุขภาพอย่างถูกต้อง จนนำมาสู่การมีส่วนร่วมในการจัดการสุขภาพตามสภาพปัญหาของชุมชน อันจะส่งผลให้ประชาชนได้รับบริการอย่างทั่วถึง และเป็นรูปธรรม ด้วยการขับเคลื่อนพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับพื้นที่ ที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชน มีกลไกสนับสนุนให้เกิดการดูแลสุขภาพตนเองและครอบครัว

โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภออุ้มผาง จังหวัดสุพรรณบุรี เดิมใช้ชื่อว่า สถานีอนามัยบ้านโป่งพรานอินทร์ ก่อสร้างบนที่ดินเอกชน จำนวน 3 ไร่ 90 ตารางวา (ศรีอาภา ไพโรจน์กัลยา, 2563). (อดีต)เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญในการทำงาน มีการจัดแบ่งกลุ่มงานตามหน้าที่ ได้แก่ พยาบาล นักวิชาการสาธารณสุข ทันตภิบาล พนักงานกระทรวงสาธารณสุข พนักงานช่วยการพยาบาล บุคลากรส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน บุคลากรมีความสามัคคี บุคลากรมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญเหมาะสมกับงาน มีระบบงานที่ชัดเจน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล มีหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ มีระบบส่งต่อชัดเจน ได้แก่ การส่งต่อ การดูแลผู้ป่วย ให้คำปรึกษา เนื่องจากโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์มีเขตรับผิดชอบ 10 หมู่ พื้นที่ในเขตรับผิดชอบกว้าง จึงทำให้ดำเนินการในการให้บริการไม่ทั่วถึง และยังขาดทักษะการบริการและการปฏิบัติงานนโยบายเชิงรุกในชุมชน ไม่มีรถบริการ กรณีฉุกเฉินในการทำงานของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ขาดเรื่องการ

จัดการพื้นที่ใน โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ กรณีมีนักพิราบ ทำให้พื้นที่ไม่พร้อมใช้ประโยชน์ ชาวบ้านมีรายได้ค่อนข้างยากจน มีอาชีพเกษตรกร ต้องอาศัยเวลาหลังเลิกจากการทำงาน จึงทำให้ในบางครั้งไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ได้

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการให้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ประกอบกับนำหลักสังคหวัตถุธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์เข้ากับการให้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้ประชาชนที่เข้ารับบริการมีความพึงพอใจในการเข้าใช้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีมากขึ้น ในการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี หากนักวิชาการนำความรู้ รู้จักนำทรัพยากรและแรงงานมาใช้อย่างถูกต้อง จะช่วยเสริมสร้างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างถูกต้อง จะช่วยเสริมสร้างความเจริญอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์อย่างสูงสุด (พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง), 2560: 2) ผู้วิจัยหวังว่าการนำหลักธรรมมาประยุกต์เข้ากับการพัฒนาการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี จะมีประสิทธิภาพมากพอที่จะทำให้ประชาชนที่มารับบริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีความไว้วางใจและเชื่อมั่นต่อผู้ให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรีมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objective)

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี
3. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี” นี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปในเขตพื้นที่รับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน 2,801 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง เท่ากับ 350 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) และแบบสัมภาษณ์ (Interview)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1) ขออนุญาตจากผู้อำนวยการหลักสูตรบัณฑิตศึกษา สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิตมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ เพื่อขออนุญาตดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับประชาชน ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 388 ชุด และเก็บแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง แล้วนำมาตรวจสอบความถูกต้อง ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ทั้งหมดจำนวน 350 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของจำนวนแบบสอบถามทั้งหมดทางสังคมศาสตร์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ของแบบสอบถามโดยใช้ตารางแสดงค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ของข้อมูลประชากรศาสตร์ และข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงอนุมาน (Inferential Statistics Analysis) ในการทดสอบสมมติฐานนั้น ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ในส่วนของการพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรการปฏิบัติตามหลักสังคหัตถุธรรมมีความสัมพันธ์กับการให้บริการประชาชนว่ามีมากน้อยเพียงใด โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation) เป็นค่าที่วัดความสัมพันธ์ ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product-moment correlation coefficient) เพื่อทดสอบสมมติฐาน เนื่องจากระดับของตัวแปรที่ใช้เป็นระดับอันตรรกภาพ และสามารถคำนวณได้ทั้งตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยทั่วไปนิยมใช้สัญลักษณ์ (r) แทนสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของกลุ่มการบอกระดับหรือขนาดของความสัมพันธ์ จะใช้ตัวเลขของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ หากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเข้าใกล้ -1 หรือ $+1$ แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับสูง แต่หากมีค่าเข้าใกล้ 0 แสดงถึงการมีความสัมพันธ์กันในระดับน้อย หรือไม่มีเลย สำหรับการพิจารณา ค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

3. วิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4. สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย (Research Results)

1. ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุพรรณบุรี ในด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$ S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านทาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$ S.D. = 0.56)

2. ด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านปิยวาจา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$ S.D. = 0.56)

3. ด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านอัตถจริยา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$ S.D. = 0.58)

4. ด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรมในด้านสมานัตตตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$ S.D. = 0.55)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ในด้านการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$ S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ในด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วและตรงต่อเวลา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$ S.D. = 0.57)

2. ด้านการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ในด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$ S.D. = 0.54)

3. ด้านการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ในด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$ S.D. = 0.55)

4. ด้านการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ในด้านคุณภาพการให้บริการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$ S.D. = 0.58)

2. ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจกัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์

1) ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์

การให้บริการประชาชนตามหลักสัจจกัตถุธรรมกับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.883^{**}$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็วและตรงต่อเวลา กับการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.796^{**}$)

ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค กับการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.809^{**}$)

ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ กับการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.799^{**}$)

ด้านคุณภาพการให้บริการ กับการให้บริการประชาชนตามหลักสัจจกัตถุธรรม โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($r=.772^{**}$)

ด้านทาน กับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.769^{**}$)

ด้านปิยวาจา กับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.808^{**}$)

ด้านอัตถจริยา กับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.782^{**}$)

ด้านสมานัตตตา กับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี **โดยภาพรวม** มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง ($R=.796^{**}$)

3. สรุปปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ปัญหาและอุปสรรคด้านการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหวัตถุธรรม

1. ไม่มีเจ้าหน้าที่ออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน
2. เจ้าหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมกับประชาชนไม่ต่อเนื่อง
3. เจ้าหน้าที่ขาดความเสมอต้นเสมอปลายในการเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่น งานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้าน

ข้อเสนอแนะ

1. ให้คงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่ดีอยู่แล้ว
2. เจ้าหน้าที่ควรออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน เพื่อลดภาระในการเดินทางของประชาชน
3. เจ้าหน้าที่ควรเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้านให้มากขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

ผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภออุ้มทอง จังหวัดสุพรรณบุรี” มีประเด็นที่จะนำมาอภิปรายผลดังต่อไปนี้

1. อภิปรายผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ระดับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านการให้บริการอย่างรวดเร็ว และตรงต่อเวลา โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเน้นให้ความสำคัญกับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย มีการจัดเรียงลำดับการรักษาให้แก่ประชาชนที่เข้ารับบริการตามลำดับก่อน - หลัง เว้นแต่ผู้ป่วยฉุกเฉิน เพื่อที่จะให้บริการแก่ประชาชนอย่างทันเวลา ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค เจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลให้ประชาชนได้รับการอย่างเท่าเทียมกันไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริการ สถานที่ และอุปกรณ์ความช่วยเหลือ รวมถึงระบบการสนับสนุน ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ บุคลากรเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีเพียงพอ มีศักยภาพ และมีความสุขในการให้บริการ รวมถึงมีกลไกทำให้ผู้รับบริการมีความเข้าใจที่จะสามารถดูแลตนเอง ครอบครัว และชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ได้ ด้านคุณภาพการให้บริการ ประชาชนได้รับการที่มีกลไกให้เกิดการดูแลสุขภาพของตนเองและครอบครัว เน้นการให้บริการที่มีคุณภาพในการรักษาพยาบาล เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงคุณภาพที่ดีของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลตอนคา อำเภ่อู้อทอง จังหวัดสุพรรณบุรี

ด้านปัญหาและอุปสรรค พบว่า ไม่มีเจ้าหน้าที่ออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน เจ้าหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมกับประชาชนไม่ต่อเนื่อง เจ้าหน้าที่ขาดความเสมอต้นเสมอปลายในการเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้าน และรายชื่อสมาชิกในทะเบียนบ้านตกหล่น (เวลาที่ อสม. ตั้งจุดตรวจสุขภาพ) ในส่วนขอเสนอแนะ พบว่า ประชาชนต้องการให้เจ้าหน้าที่คงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่ดีอยู่แล้ว เจ้าหน้าที่ควรออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน เพื่อลดภาระในการเดินทางของประชาชน เจ้าหน้าที่ควรเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้านให้มากขึ้น และเจ้าหน้าที่ควรมีการอัปเดตรายชื่อสมาชิกในครัวเรือนที่มีเกณฑ์ตรวจเช็คสุขภาพเป็นประจำ มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สยาม ตั้งแก้ว และคณะ** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโคกสูง อำเภอบุหล่ง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาล โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) เมื่อพิจารณารายวิธีพบว่า ด้านการให้บริการด้วยความรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.26$) และด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค ($\bar{X} = 3.02$) อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลดังนี้ 1) ด้านการให้บริการด้วยความรวดเร็ว เทศบาลตำบลโคกสูงควรปรับปรุงเรื่องการให้บริการที่ต้องมีความสะดวก รวดเร็ว มีมาตรฐาน ต้องให้บริการด้วยความรวดเร็วกับทุกคนต้องไม่เฉพาะเจาะจง และ ระยะเวลาการให้บริการต้องมีความ

เหมาะสม ขั้นตอนการให้บริการต้องไม่ยุ่งยากซับซ้อน มีความคล่องตัว และควรแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน ทันต่อเหตุการณ์กับประชาชน 2) ด้านการให้บริการอย่างเสมอภาค เทศบาลตำบลโคกสูง ควรปรับปรุงเรื่องการให้บริการที่ต้องด้วยความเสมอภาคกับทุกคน ควรให้ความใส่ใจกับทุกคน เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และต้องลำดับก่อน หลัง ไม่เห็นกับพวกพ้องและญาติพี่น้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ **เชิดศักดิ์ คำมี และคณะ** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาด อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น” ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาด อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณภาพการให้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านขั้นตอนการให้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยข้อเสนอแนะของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาด อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่นดังนี้ 1) ด้านคุณภาพการให้บริการ จัดให้มีเจ้าหน้าที่เพื่อให้คำแนะนำในการใช้อุปกรณ์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม และมีเอกสารประชาสัมพันธ์ ขั้นตอนในการติดต่อมีความเหมาะสม 2) ด้านขั้นตอนการให้บริการ ความเสมอภาคในการให้บริการ เช่น ใครมาก่อนได้ก่อน การให้บริการตามลำดับคิว 3) ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ อยากให้เจ้าหน้าที่เอาใจใส่ กระตือรือร้น และมีความพร้อมในการให้บริการ

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม กับการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอน้ำพอง จังหวัดสุพรรณบุรี

การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม กับการให้บริการประชาชนในเชิงรุกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอน้ำพอง จังหวัดสุพรรณบุรี โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงทุกด้าน กล่าวคือ การให้บริการประชาชนตามหลักสังคหัตถุธรรม ส่งผลให้การให้บริการประชาชนในเชิงรุกของรพ.สต.บ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอน้ำพอง จังหวัดสุพรรณบุรี มีคุณภาพมากขึ้น มีสอดคล้องกับงานวิจัยของ **รุ่งทิพย์ นิลพัท** ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง “คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการของผู้รับบริการโรงพยาบาล เปาโลรังสิต” ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพการให้บริการด้านการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการมีความสัมพันธ์มากที่สุดกับการกลับมาใช้บริการของผู้รับบริการ รองลงมาคือคุณภาพการให้บริการการด้านความเป็นรูปธรรมของการให้บริการมีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำของผู้รับบริการ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่ามีความสัมพันธ์อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) ความพึงพอใจด้านการเข้าถึงแหล่งบริการมีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการของผู้รับบริการมากที่สุด รองลงมาคือความพึงพอใจด้านความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกของแหล่งบริการมีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำ ซึ่งผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่าความพึงพอใจทุกด้านมีระดับความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการซ้ำ

อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ “พระสราวุธ กิตติปัญโญ ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม” ผลการวิจัยพบว่า อายุการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม โดยรวม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม แตกต่างกันในด้านทาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับด้านอื่น ๆ ความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังนี้

1. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุธรรมและการพัฒนา เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน
2. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่คณะหมอและผู้ช่วยออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน เพื่อลดภาระในการเดินทางของประชาชน
3. ส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่คณะหมอและผู้ช่วยร่วมงานสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้านให้มากขึ้น
4. ส่งเสริมให้มีระบบกลไกการอัปเดตรายชื่อสมาชิกในครัวเรือนที่มีเกณฑ์ตรวจเช็คสุขภาพเป็นประจำของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภออุทุมพร จังหวัดสุพรรณบุรี

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1. จัดอบรมค่ายคุณธรรมพัฒนาจิตใจเจ้าหน้าที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานเพื่อประโยชน์ของประชาชนที่มาใช้บริการอย่างแท้จริง
2. จัดตั้งหน่วยพยาบาลเคลื่อนที่ออกหน่วยให้บริการประชาชนตามหมู่บ้าน เพื่อลดภาระในการเดินทางของประชาชน และติดตามดูแลผู้ป่วยเรื้อรัง
3. เจ้าหน้าที่ รพ.สต. จัดทำกิจกรรมร่วมกับประชาชน และเสนอตัวเป็นสาธารณะประโยชน์ เช่นงานศพ และงานอื่นๆของหมู่บ้าน
4. จัดอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ความรู้ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และระบบการทำงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาต่อยอดในการให้บริการ

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการให้บริการประชาชนของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาการพัฒนาการให้บริการประชาชนตามหลักพุทธธรรมของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล โดยทำการศึกษาว่ามีหลักพุทธธรรมข้อใดบ้างที่สามารถนำมาปรับใช้กับการให้บริการประชาชน เพื่อให้ประชาชนมีความเชื่อมั่นในงานบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ว่ามีความพึงพอใจมากน้อยเพียงใด
3. ควรศึกษาว่ามีปัจจัยข้อใดบ้างที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มาใช้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล

เอกสารอ้างอิง (References)

- จุฑามาศ นันทะเนตร และคณะ. (2560). “การพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านสวน จังหวัดชลบุรี”, *วารสารสังคมศาสตร์บูรณาการ*, 8(4), 164.
- เชิดศักดิ์ คำมี และคณะ. (2560). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การบริหารส่วนตำบลสะอาด อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตรการปกครอง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 2560.
- ทิพย์สุนันท์ ศรีลาธรรม. (2559). *คุณภาพบริการของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ในเขตอำเภอบ้านมี จังหวัดลพบุรี. รายงานวิจัย. สาขาวิชาการบริหารงานสาธารณสุข: มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น*, 2559.
- พระสราวุธ กิตติปัญโญ. (2554). *การบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลดอนนางหงส์ อำเภอดงหลวง จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 2554.
- พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง). (2560). *การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*.
- รุ่งทิพย์ นิลพัท. (2561). *คุณภาพการให้บริการและความพึงพอใจที่มีความสัมพันธ์กับการกลับมาใช้บริการของผู้รับบริการโรงพยาบาลเปาโลรังสิต. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญา*

- บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต วิชาเอกการจัดการทั่วไป คณะบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรีปีการศึกษา, 2561.
- ศรีอาภา ไพโรจน์กัลยา. (2563). *โครงสร้างประชากร/แผนภูมิแสดงปิรามิดประชากร*, เอกสารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์. โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี, 2563). (อัดสำเนา).
- ศรีอาภา ไพโรจน์กัลยา. (2563). “ข้อมูล รพ.สต. บ้านโป่งพรานอินทร์”, เอกสารโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์, (โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านโป่งพรานอินทร์ ตำบลดอนคา อำเภอดู่ทอง จังหวัดสุพรรณบุรี, 2563). (อัดสำเนา).
- สยาม ตั้งแก้ว และคณะ. (2557). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลตำบลโคกสูง อำเภอบุรณรัมย์ จังหวัดขอนแก่น. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*, 2557.
- สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี. (2551). *คำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี*. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.

การบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น Management Welfare Living for the Elderly of Administrative Organization

พระมหาสุรศักดิ์ รุจิธมโม (ข้าจร)¹ อนูวัต กระสังข์²
Phramahasurasak Rujithmmo (Kumjorn), Anuwat Krasang

บทคัดย่อ (Abstract)

การบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการกล่าวถึง การบริหารจัดการการจัดสวัสดิการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นแนวทาง แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น บทความวิชาการนี้มุ่งศึกษา การให้บริการด้านสวัสดิการเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยมีแนวทางสำหรับการบริหารจัดการสวัสดิการไว้ 4 แนวทาง คือ 1 ด้านการบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ 2 ด้านการจัดสวัสดิการรายได้แก่ผู้สูงอายุ 3 ด้านการบริการที่พักอาศัย 4 ด้านการส่งเสริมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ

คำสำคัญ (Keywords): การบริหารจัดการ; การจัดสวัสดิการ; เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

Abstract

Management Welfare Living for The Elderly of Administrative Organization as a reference to Management of welfare, welfare, living allowance for the elderly of local administrative organizations The Elderly Welfare Standard of the Department of Local Administration was used as a guideline. Guidelines for the management of the welfare of the elderly allowances of

Received: 2021-02-11 Revised: 2021-02-25 Accepted: 2021-03-05

¹ วัดละหาร ตำบลโสนลอย อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี Wat Lahan, San Loi Subdistrict, Bang Bua Thong District Nonthaburi Province. e-mail: Kumjorn2519@hotmail.com

² ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. e-mail: anuwat.kra@mcu.ac.th

local administration organizations This academic article focuses on Provision of welfare service for the elderly of the local administrative organization which is the responsible agency There are four guidelines for welfare management, namely 1 in healthcare services for the elderly, 2 in welfare management for the elderly, 3 in residential services, 4 in recreation promotion for the elderly

Keywords: Management; Welfare Living; The Elderly

บทนำ (Introduction)

สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทยพบว่าจากภาวะเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้ค่านิยมของคนไทยในการมีบุตรน้อยลง ส่งผลให้อัตราการเกิดลดลงในขณะเดียวกันความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์และสาธารณสุขมีมากขึ้นทำให้คนมีอายุยืนยาวขึ้น ดังนั้นในปัจจุบันโครงสร้างของประชากรจึงเปลี่ยนไปโดยประชากรวัยเด็กมีสัดส่วนลดลงส่วนประชากรวัยสูงอายุก็มีจำนวนเพิ่มขึ้น ซึ่งผลพวงสำคัญที่เกิดจากโครงสร้างประชากรที่เปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย คือ ภาวะที่สัดส่วนของประชากรผู้สูงอายุสูงก่อให้เกิดผลกระทบในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ด้านเศรษฐกิจ และสังคมทั่วไปรวมถึงเกิดภาวะพึ่งพิงของผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้การเข้าสู่วัยสูงอายุเป็นการเข้าสู่ภาวะเสื่อมถอยของสังขารและสภาพร่างกายที่เสื่อมลงโดยผู้สูงอายุมีโอกาสเจ็บป่วยสูงกว่าประชากรในวัยแรงงานเกือบ 2 เท่า โดยเฉพาะการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังและภาวะทุพพลภาพที่เกิดขึ้นทั้งด้านร่างกายและสมอง อันส่งผลให้การพึ่งตนเองของผู้สูงอายุลดน้อยลงและความสามารถในการปฏิบัติกิจวัตรลดลง ทำให้ต้องเพิ่มการดูแลด้านสุขภาพของผู้สูงอายุและสังคมในระยะยาว (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2556: 27) เมื่อผู้สูงอายุมีจำนวนมากขึ้น ความต้องการในการได้รับความดูแลจากหน่วยงานภาครัฐจึงมากขึ้น ซึ่งสิ่งหนึ่งที่ผู้สูงอายุจะได้รับ คือ การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (สุรัตน์ สุดสมบูรณ์, 2557: 75) ดังนั้นประเด็นเรื่องการบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจศึกษาว่า การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทยนั้น หน่วยงานภาครัฐโดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เป็นหน่วยงานหลัก ที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนในพื้นที่ได้อย่างใกล้ชิด มีความตระหนักรู้และมีการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุในพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพียงไร

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นส่วนราชการหลักที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการ ดูแลและจัดเตรียมสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยฝ่ายสวัสดิการสังคมเป็นหน่วยงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการดูแลผู้สูงอายุ เด็ก และคนพิการ ซึ่งการเพิ่มขึ้นของประชากรผู้สูงอายุ เป็นประเด็นที่หน่วยงานภาครัฐจะต้องมีการเตรียมการด้าน

ต่าง ๆ โดยเฉพาะการดูแลด้านสุขภาพและการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับผู้สูงอายุ ตลอดจนการคุ้มครองดูแลให้ผู้สูงอายุสามารถเข้าถึงบริการที่จำเป็นขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ซึ่งนำไปสู่ความสนใจศึกษาว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะที่เป็นหน่วยงานภาครัฐหลัก ที่ต้องดูแลรับผิดชอบผู้สูงอายุในพื้นที่ได้ตระหนักถึงสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นมากน้อยเพียงใด และมีแนวทางการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในพื้นที่หรือไม่อย่างไร รวมถึงการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้สูงอายุในพื้นที่หรือไม่

การบริหารจัดการการจัดสวัสดิการ

การบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเป็นแนวทาง โดยมาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ มีจำนวน 6 ด้าน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2548: 29-32) ได้แก่ 1. มาตรฐานด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ประกอบด้วย การจัดตั้งศูนย์บริการสาธารณสุขสำหรับผู้สูงอายุ บริการตรวจสุขภาพที่บ้าน บริการให้ความรู้ แนะนำการดูแลสุขภาพที่ถูกวิธีให้กับผู้ที่ดูแลผู้สูงอายุ เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมให้ผู้ที่ต้องดูแลผู้สูงอายุในครัวเรือน บริการตรวจสุขภาพประจำปี บริการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับสุขภาพและโรคภัยไข้เจ็บเป็นรายบุคคล การออกบัตรประจำตัวให้กับผู้สูงอายุเพื่อรักษาฟรีในโรงพยาบาล ผู้สูงอายุมีสิทธิรับการตรวจรักษาพยาบาลจากสถานพยาบาลแห่งนั้น โดยไม่เสียค่ารักษาพยาบาล 2. มาตรฐานด้านรายได้ ประกอบด้วย การจัดสวัสดิการด้านรายได้แก่ผู้สูงอายุที่ยากจนและไม่มีแหล่งพึ่งพิงที่เพียงพอ การส่งเสริมการจัดตั้งกองทุน ส่งเสริมสวัสดิการผู้สูงอายุในชุมชน การช่วยเหลือค่าครองชีพประจำวัน การจ่ายเบี้ยยังชีพแก่ผู้สูงอายุ การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ การให้ส่วนลดในรายการต่าง ๆ เช่น ค่าชื้อยา ค่าโดยสารรถสาธารณะ ค่าโรงแรม ภัตตาคาร กิจการด้านบันเทิง และสถานที่ราชการ ได้แก่ พิพิธภัณฑ์ โบราณสถาน อุทยานแห่งชาติ ตลอดจนค่าบริการด้านทันตกรรม การให้ทุนประกอบอาชีพที่เหมาะสม 3. มาตรฐานด้านที่พักอาศัย ประกอบด้วย บ้านพักคนชรา เป็นบริการที่พักอาศัยที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาทางด้านสุขภาพร่างกายและอารมณ์ ผู้สูงอายุที่ประสบปัญหาทางการเงินหรือปัญหาอื่น ๆ อันเป็นเหตุจำเป็นต้องแยกออกจากครอบครัว หรือผู้มีรายได้น้อย สถานพยาบาลเป็นบริการที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องการรักษาพยาบาล เป็นประจำและต่อเนื่อง หรือต้องการดูแลรักษาอย่างใกล้ชิด บ้านพักคนชราที่ต้องเสียค่าบริการส่วนหนึ่ง บริการครอบครัวอุปการะเป็นบริการที่จัดให้แก่ผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียวหรือไร้ที่พึ่งการจัดที่พักอาศัยและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง 4. มาตรฐานด้านนันทนาการ ประกอบด้วย การจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ เพื่อเป็นศูนย์กลางข่าวสาร แหล่งพบปะสังสรรค์ของผู้สูงอายุ รวมทั้งเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ เป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การจัดทัศนศึกษาด้านศาสนา ด้านศิลปวัฒนธรรม และธรรมชาติ การจัดตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุ เพื่อให้การปรึกษาแก่ผู้สูงอายุและสมาชิกในครอบครัวเป็นสถานที่ออกกำลังกาย เล่นกีฬา พักผ่อนหย่อนใจ ทำงานอดิเรก เป็นต้น 5. มาตรฐานด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครองประกอบด้วยโอกาสในการศึกษาเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่องเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและบริการทางสังคม การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงกับผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ ยานพาหนะ หรือบริการสาธารณะอื่น การส่งเสริมการจัดการศพตามประเพณี การจัดตั้งศูนย์บริการทางสังคมผู้สูงอายุ ศูนย์ส่งเสริมราชกรูปประจำหมู่บ้านโดยมีลักษณะการให้บริการ การบริการด้านศาสนกิจ และบริการฅาปนกิจให้คนชราที่ไม่มีญาติ การจัดฅาปนกิจสงเคราะห์ หรือการลดหย่อนภาษีให้แก่บุตร 6. มาตรฐานด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน จัดตั้งและพัฒนาบริการทางด้านสังคม ประกอบด้วย ศูนย์เอนกประสงค์ผู้สูงอายุ ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในเวลากลางวันบริการเยี่ยมบ้าน ระบบดูแลผู้สูงอายุในชุมชน บริการชุมชนเคลื่อนที่ไปในที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะพื้นที่ห่างไกล การจัดตั้งระบบเฝ้าระวัง เกื้อกูล และดูแลผู้สูงอายุโดยชุมชน การจัดให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในชุมชน การให้ความรู้ความสามารถให้กับผู้ดูแลผู้สูงอายุและอาสาสมัครผู้ดูแล การสนับสนุนให้ผู้สูงอายุมีเครือข่ายช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชน และการบริการแม่บ้าน โดยการจัดส่งแม่บ้านไปช่วยเหลือผู้สูงอายุในการทำงานบ้านต่าง ๆ เช่น การจ่ายของทำความสะอาดบ้าน ประกอบอาหาร และการช่วยเหลืออื่น ๆ ที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุสบายขึ้น

สรุปได้ว่า การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเน้นทั้งด้านมนุษยธรรมและการพัฒนา สนับสนุนให้มีส่วนร่วมจากครอบครัว ชุมชน สังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและเกิดความมั่นคงของประเทศ

การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ

การสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นส่วนราชการหลักที่มีหน้าที่ในการบริหารจัดการดูแลและจัดเตรียมสวัสดิการด้านต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ โดยฝ่ายสวัสดิการสังคมเป็นหน่วยงานภายในองค์กรที่มีบทบาทหลักในการดูแลผู้สูงอายุ และมีความเข้าใจปัญหาผู้สูงอายุในพื้นที่ค่อนข้างดี โดยทราบว่าผู้สูงอายุในพื้นที่เผชิญกับปัญหาการถูกทอดทิ้ง ปัญหาสุขภาพ และปัญหาเรื่องรายได้ ซึ่งมีการวางแผนเพื่อแก้ปัญหาผู้สูงอายุในพื้นที่โดยการจัดตั้งกองทุนฅาปนกิจผู้สูงอายุและศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในอนาคต แต่อย่างไรก็ดีการจัดบริการและสวัสดิการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักมาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุยังถือว่ามีประสิทธิภาพเท่าที่พอควรเนื่องจากสามารถจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุได้หลายด้านอันได้แก่

1. ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ได้มีการจัดโครงการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ ได้แก่ โครงการส่งเสริมสุขภาพสายตาแก่ผู้สูงอายุที่มีปัญหาสายตาสั้น สายตายาว สายตาเอียงหรือเป็นต้อฟริโครงการตรวจคัดกรองโรคเบาหวาน ไขมัน ความดันโลหิตสูงฟริและโครงการผู้สูงวัยห่างไกลสมองเสื่อมซึ่งผู้สูงอายุพึงพอใจกับโครงการด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล และยังให้มีแพทย์มาตรวจถึงบ้านโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เพียงลำพัง (นันทนา อยู่สบาย, 2557: 2)

2. ด้านรายได้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดโครงการเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุ โดยจ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้แก่ผู้สูงอายุตามงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลและงบประมาณของรัฐบาลเป็นประจำทุกเดือน แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่พึงพอใจกับเงินสงเคราะห์เบี้ยยังชีพที่องค์การบริหารส่วนตำบลหรือเทศบาลและรัฐบาลจัดสรรให้ เนื่องจากเงินที่ได้น้อยเกินไป ไม่เพียงพอในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ซึ่งในความคิดเห็นของผู้เขียนควรเพิ่มเบี้ยยังชีพรายเดือนให้มากขึ้น แม้ผู้สูงอายุบางคนจะพึงพอใจกับเงินเบี้ยยังชีพที่ให้แล้วเพราะผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีรายได้จากญาติและลูกหลานที่ส่งให้เป็นประจำทุกเดือน แต่ผู้สูงอายุเหล่านี้ก็ยังรู้สึกว่าการเงินที่ได้รับน้อยเกินไปและนอกจากเบี้ยยังชีพแล้วก็ยังไม่มีช่วยเหลือเรื่องค่าครองชีพอื่น ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดสรรให้ ความต้องการสวัสดิการของผู้สูงอายุด้านรายได้เป็นด้านที่สำคัญมากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านที่พักอาศัยหรือนันทนาการ โดยต้องมีการสนับสนุนงบประมาณเพื่อเพิ่มเบี้ยยังชีพให้กับผู้สูงอายุมากขึ้น (จรรยา พานนันท และสมมาตร ผลเกิด, 2554: 320)

3. ด้านที่พักอาศัย การจัดสวัสดิการด้านนี้หากเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในต่างจังหวัด ส่วนมากจะไม่มีการจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัยให้กับผู้สูงอายุในพื้นที่ อาทิ ไม่มีการจัดบ้านพักคนชรา ไม่มีสถานพยาบาลที่เป็นที่พักอาศัยสำหรับผู้สูงอายุที่ต้องรักษาพยาบาลเป็นประจำและต่อเนื่อง หรือไม่มีบริการครอบครัวอุปการะสำหรับผู้สูงอายุที่อยู่คนเดียว ปียะดา ภักดีอำนาจและพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์ (2557) ยังได้เสนอแนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุซึ่งได้เสนอว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับที่พักอาศัยเป็นอย่างมาก แต่องค์การบริหารส่วนตำบลที่ดูแลรับผิดชอบบางแห่งยังไม่สามารถจัดสวัสดิการด้านที่พักอาศัยให้แก่ผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุได้ (ปียะดา ภักดีอำนาจ และพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์, 2557: 137)

4. ด้านนันทนาการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางพื้นที่ได้มีการจัดโครงการผู้สูงวัยใส่ใจธรรมชาติเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตให้กับผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุส่วนใหญ่พึงพอใจกับโครงการธรรมชาติ แต่ก็ยังมีหลายพื้นที่ควรจัดกิจกรรมให้เป็นประจำทุก ๆ ปี ซึ่ง(ณัฐชัชธร เดชสิทธิ์บุลพร, 2557: ง) ที่ศึกษาเรื่องคุณภาพชีวิตและความต้องการสนับสนุนสวัสดิการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนสามตำบล จังหวัดนครปฐม ได้กล่าวว่าผู้สูงอายุให้ความสำคัญกับการใช้หลัก

ธรรมะและการทำสมาธิมาใช้ในการจัดการภาวะทางอารมณ์และความเครียดเป็นอย่างมาก (ณัฐรัชชัยธรร เตชสิทธิ์บุลพร, 2557: ง)

5. ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแล และการคุ้มครอง มีการจัดสวัสดิการด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง อาทิ มีการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี มีการบริการด้านศาสนกิจและฌาปนกิจให้ผู้สูงอายุที่ไร้ญาติ หรือมีบริการบ้านพักฉุกเฉิน แต่อย่างไรก็ดีมีการวางแผนที่จะจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจผู้สูงอายุในอนาคต

6. ด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนจัดตั้งและพัฒนาบริการทางด้านสังคมในชุมชน มีการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุในด้านนี้ อาทิ มีศูนย์เอนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุ มีบริการเยี่ยมบ้าน หรือมีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ แต่อย่างไรก็ดีมีการวางแผนที่จะจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ ที่คอยให้ข้อมูล ช่วยเหลือ และประสานงานเรื่องผู้สูงอายุในอนาคต

ปัจจุบันประเทศของเรากำลังเข้าสู่การเป็นสังคมสูงวัย (Aging society) แต่การจัดบริการและสวัสดิการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักมาตรฐานการจัดบริการเพื่อสงเคราะห์ผู้สูงอายุยังถือว่ามีประสิทธิภาพพอสมควร ดังนั้นจำเป็นที่จะต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ในระยะยาวทั้งเรื่องการจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ การบริการทางการแพทย์ที่จำเป็น การจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต (ดาวราย ลิมสายหัว, 2562)

แนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับแนวทางการจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้เขียนมีความคิดเห็นว่าควรมุ่งเน้นไปที่ความต้องการรับสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุที่มีความต้องการอยู่มาก ซึ่งได้แก่ ด้านสุขภาพ ด้านที่พักอาศัยอาหารและเครื่องนุ่งห่ม ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินด้านการสงเคราะห์เบี้ยยังชีพ และด้านการสงเคราะห์การจัดการศพตามประเพณี ซึ่งควรประกอบด้วยปัจจัยต่าง ๆ ที่สัมพันธ์กันหลากหลายปัจจัยในลักษณะการดูแลเป็นเครือข่าย เป็นสิ่งที่ช่วยให้การดูแลผู้สูงอายุสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ภายใต้การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในชุมชนซึ่งรวมถึงตัวผู้สูงอายุเองด้วย อันจะทำให้บริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกับความต้องการของผู้สูงอายุ ส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีต่อไป ซึ่งมีแนวทางการบริหารจัดการดังต่อไปนี้

1. ด้านการบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ แนวทางแก้ไขเพื่อให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการให้ดีขึ้นมากกว่าเดิมจึงควรมีการดำเนินการกิจกรรมและอุดหนุนงบประมาณเพิ่มเติม ในกรณีของการบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุหากหน่วยงานยังไม่มีสถานที่ก็ควรมีการใช้ สถานที่ของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลและหากมีงบประมาณมากเพียงก็

ควรมีการก่อสร้างศูนย์บริการสาธารณสุขของหน่วยงานเอง และควรมีการจัดหาบุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญในการดูแลผู้สูงอายุมาประจำ ณ ศูนย์บริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น (ปิยะดา รักดีอำนาจ, 2557 หน้า 139)

2. ด้านการจัดสวัสดิการรายได้แก่ผู้สูงอายุ แนวทางแก้ไขเพื่อให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการให้ ดีขึ้นมากกว่าเดิมจึงควรมีการดำเนินการกิจกรรมและอุดหนุนงบประมาณเพิ่มเติม ในกรณีของการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุยากจนหรือไม่มีบ้านที่อยู่อาศัย จากปัจจุบันมีการดำเนินการการซ่อมแซมที่พักอาศัยให้ผู้สูงอายุ สำหรับกรณีที่ยังไม่มีการดำเนินการคือ กรณีบ้านของผู้สูงอายุเก่าชำรุดหรือไม่มีที่พักอาศัยจึงควรมีการก่อสร้างบ้านพักมอบให้แก่ผู้สูงอายุ กรณีที่หน่วยงานมีงบประมาณน้อยก็ควรมีการทยอยก่อสร้างทุกปีจนกว่าจะครบถ้วน และมีการส่งเสริมการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น

3. ด้านการบริการที่พักอาศัย แนวทางแก้ไขเพื่อให้สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการให้ดีขึ้นมากกว่าเดิมและผ่านเกณฑ์การประเมินการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุ จึงควรมีการดำเนินการกิจกรรมและอุดหนุนงบประมาณเพิ่มเติม เช่น ควรมีการดำเนินการก่อสร้างหรือปรับปรุงอาคารของหน่วยงานมาใช้เป็นบ้านพัก มีการประสานงานที่พักกับโรงพยาบาลหรือสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางไปพบแพทย์เพื่อรับการรักษา ในกรณีการมีที่พักในสถานพยาบาลแก่ผู้สูงอายุ เป็นต้น

4. ด้านการส่งเสริมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ แนวทางแก้ไขเพื่อให้ สามารถเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการให้ดีขึ้นมากกว่าเดิมหน่วยงานอาจจะเพิ่มการดำเนินการกิจกรรมที่หลากหลาย และอุดหนุนงบประมาณเพิ่มเติมมากขึ้น มีการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุควรร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลจัดตั้งขึ้น มีการส่งเสริมนันทนาการ มีการมีก่อตั้งศูนย์บริการผู้สูงอายุเพื่อให้คำปรึกษา และควรพิจารณาจัดซื้อสื่ออุปกรณ์ เช่น โทรทัศน์และเครื่องฉายวีซีดีให้ ความรู้ด้านสุขภาพ เป็นต้น

การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการทำให้ภารกิจและอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีอำนาจมากขึ้นในการคิดวางแผนและการตัดสินใจในการจัดทำบริการสาธารณะ รวมถึงการจัดสวัสดิการสังคมและการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก สตรี ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาสเป็นภารกิจหน้าที่หนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจด้านการจัดบริการสาธารณะแก่ชุมชน ซึ่งได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 (10) กำหนดให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์สุข ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ในการสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

นอกจากนั้นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2560 ได้ให้ความสำคัญในการคุ้มครองทางสังคมให้กับผู้สูงอายุจะเน้นที่การสงเคราะห์ผู้สูงอายุให้ได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ยากจนเพื่อให้ผู้สูงอายุกลุ่มนี้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งตนเองได้โดยในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ โดยกำหนดไว้ว่า “รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้” “บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติ” และตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และแก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2546 ภายใต้อำนาจของกระทรวงมหาดไทย องค์กรการบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ส่งเสริมการพัฒนาศรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการนอกจากนี้ในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญได้ตราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์สาระสำคัญเพื่อให้ดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครองส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกี่ยวกับการคุ้มครองส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

บทสรุป

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยได้จัดทำแนวทางมาตรฐานการจัดบริการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้ประเมินความพร้อมและระดับการจัดสวัสดิการแก่ผู้สูงอายุในท้องถิ่นตนเอง เพื่อเป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในเขตปกครองของตนเองมากขึ้นสำหรับแนวทางที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมถึงองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการดำเนินการเพิ่มเติมเพื่อให้มีการพัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น คือ การสร้างการปรับตัวทางด้านเศรษฐกิจและสังคมให้แก่ผู้สูงอายุ โดยการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้เขียนได้สรุปประเด็นไว้คือ การบริหารจัดการการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเน้นทั้งด้านมนุษยธรรมและการพัฒนา สนับสนุนให้มีส่วนร่วมจากครอบครัว ชุมชน สังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาสังคมและเกิดความมั่นคงของประเทศ การจัดสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุจำเป็นที่จะต้องมีการจัดระบบการดูแลผู้สูงอายุในพื้นที่ในระยะยาวทั้งเรื่องการจัดสรรสวัสดิการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ การบริการทางการแพทย์ที่จำเป็น การจัดตั้งศูนย์ผู้สูงอายุ รวมทั้งการจัดตั้งกองทุนฌาปนกิจผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นในอนาคต และสำหรับแนวทางการบริหารจัดการสวัสดิการเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้เขียนเสนอไว้

4 แนวทาง คือ 1 ด้านการบริการสุขภาพแก่ผู้สูงอายุ 2 ด้านการจัดสวัสดิการรายได้แก่ผู้สูงอายุ
3 ด้านการบริการที่พักอาศัย 4 ด้านการส่งเสริมนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงมหาดไทย. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2548). **มาตรฐานการสงเคราะห์ผู้สูงอายุ (Standard Welfare of the Elderly)**. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
- จารุชา พานนนท์ และสมมาตร ผลเกิด. (2554). “การพัฒนาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์”. ในการประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 18 มีนาคม 2561, จังหวัดบุรีรัมย์, สืบค้นเมื่อ 16 มีนาคม 2564, จาก <http://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/3033>.
- ณัฐชัยธร เดชสิทธิ์บุลพร. (2557). “คุณภาพชีวิตและความต้องการสนับสนุนสวัสดิการด้านสุขภาพของผู้สูงอายุในชุมชนสามตำบล จังหวัดนครปฐม”. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ดาวราย ลิมสายหัว. (2562). การบริหารจัดการสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลอ้อมเกร็ด อำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี. **วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.)**. 21 (1) :65-79.
- นันทนา อยู่สบาย. (2557). ความต้องการสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในองค์การบริหารส่วนตำบลศีร์ษะจรเข้ชัยน้อย อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ปิยะดา รักดีอำนาจ และพรชัย ลิขิตธรรมโรจน์. (2557). “แนวทางการพัฒนาการจัดสวัสดิการเพื่อผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลกาตอง อำเภอยะหา จังหวัดยะลา”. **วารสารวิทยาการจัดการ**, 31(2): 121-151.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). **การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (Population Projections for Thailand 2010-2040)**. กรุงเทพมหานคร : ผู้แต่ง.
- สุดารัตน์ สุดสมบูรณ์. (2557). “สวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในประเทศไทย”. **วารสารเทคโนโลยีภาคใต้**, 7(1): 73-82.

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Buddhist Community Development Integration of the Local Government Organization

พระมหาเหมชวงค์ เหมวโสี¹ อนูวัต กระสังข์² อธิวุฒิ หมั่นมี³

PhramahaHemchoowong Kongsawas, Anuwat Krasang Thitiwut Manmee

บทคัดย่อ (Abstract)

การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเกิดความเข้มแข็งขึ้นได้ก็มาจากคนในชุมชนและหน่วยงานทางปกครองได้ประสานร่วมมือกันในการนำหลักธรรมมาใช้ในการพัฒนาชุมชน หลักธรรมที่สำคัญจะมีพื้นฐานของความจริงจังที่จริงจังที่จะต้องมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนด้วยความสามัคคี ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะวิเคราะห์ปัญหาและตัดสินใจเลือกนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้สำเร็จและไปสู่การแก้ไขปัญหาอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนทำให้ชุมชนมีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับแนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถที่จะประยุกต์ใช้หลักธรรม 4 เข้ามาดำเนินการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีศักยภาพในการพัฒนาตนเอง กล่าวคือ 1. กำลังทางด้านปัญญาที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถในการแก้ไขปัญหาต่างๆของชุมชนอย่างมีสติและสร้างฐานความรู้ให้กับชุมชนต่อไป 2. กำลังความเพียรที่คนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะประสานร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหา ไม่ทอดทิ้งกันและไม่ใช้มีแต่นโยบายแต่ไร้การปฏิบัติและการวัดผล 3. กำลังความสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์ที่คนในชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องยึดมั่น เว้นการกินสินบาคาดสินบนจนทำให้ชุมชนเสียหาย และ 4. กำลังของการสังเคราะห์ซึ่งกันและกัน ไม่แบ่งฝักฝ่ายซึ่งจะทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนารวดเร็วและมีประสิทธิภาพอย่างสูงสุด

คำสำคัญ (Keywords): การพัฒนาชุมชน; พุทธบูรณาการ; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Received: 2021-04-15 Revised: 2021-04-30 Accepted: 2021-05-18

¹ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Master of Public Administration Program in Public Administration Faculty of Social Mahachulalongkornrajavidyalaya University

² ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political science, Faculty of Social Sciences MahachulalongKornrajavidyalaya University

³ ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political science, Faculty of Social Sciences MahachulalongKornrajavidyalaya University

Abstract

The integrated Buddhist community development of the local administrative organization will be strengthened by the people in the community and the administrative agencies cooperate in applying the principles to the community development. The essential principles have the foundation of consciousness that needs to be involved in helping each other to solve problems arising in the community in harmony. Communities and local government organizations are able to analyze problems and determine alternatives, lead to successful solutions and to solve other problems that arise in the community, enabling communities to have self-reliance and quality of life. Better For the integrated buddhist community development approach of the local administration organization, it is possible to apply the Pala 4 to develop the community to have strength and potential for self-development, namely: 1. Intellectual power that must be the knowledge and ability to solve problems of the community consciously and build a knowledge base for the community in the future. 2. The efforts of people in the community and local government organizations to cooperate in solving problems. Not neglecting each other and having no policy but without practice and measure 3. The strength of honesty or purity that people in the community and the local government must adhere to eat bribes and bribery to damage the community and 4. Mutual synthesis, it is not shared which will enable the community to develop quickly and efficiently.

Keyword: Community Development; Buddhist integration; Local Government Organization

บทนำ (Introduction)

การพัฒนาชุมชนเป็นการพัฒนาสังคมในขั้นแรกที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศชาติในระดับมหภาคหากสังคมได้รับการพัฒนาที่ดีประชาชนในสังคมก็ย่อมมีความสุข ปัจจุบันการพัฒนาชุมชนเทศบาลได้ดำเนินการตามกฎหมายกระทรวงแบ่งส่วนราชการ กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2552 ลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2552 (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2563) ซึ่งได้ระบุภารกิจเกี่ยวกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพ โดยสนับสนุน ให้มีการจัดทำและใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย จัดทำ ยุทธศาสตร์ชุมชน ตลอดจนการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาชุมชน เพื่อให้

เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน โดยกำหนดอำนาจหน้าที่ที่สำคัญเกี่ยวกับการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางในการพัฒนาชุมชนระดับชาติ เพื่อให้หน่วยงานของรัฐ เอกชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการพัฒนาชุมชนได้ใช้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินงานเพื่อเสริมสร้างความสามารถและความเข้มแข็งของชุมชน จัดทำและพัฒนาระบบมาตรฐานการพัฒนาชุมชน เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับประเมินความก้าวหน้าและมาตรฐานการพัฒนาของชุมชน พัฒนาระบบและกลไกในการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การอาชีพ การออม และการบริหารจัดการการเงินทุนของชุมชน เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์การชุมชน และเครือข่ายองค์การชุมชน สนับสนุนและพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศชุมชน ส่งเสริมการใช้ประโยชน์และการให้บริการข้อมูลสารสนเทศชุมชน เพื่อใช้ในการวางแผนบริหารการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา และสร้างองค์ความรู้เพื่อใช้ในงานพัฒนาชุมชน และการจัดทำยุทธศาสตร์ชุมชน ฝึกอบรมและพัฒนาข้าราชการ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ผู้นำชุมชน องค์การชุมชน และเครือข่ายองค์การชุมชนให้มีความรู้ ทักษะ ทศนคติ และสมรรถนะในการทำงาน รวมทั้งให้ความร่วมมือทางวิชาการ ด้านการพัฒนาชุมชนแก่หน่วยงานทั้งในประเทศ และต่างประเทศ และปฏิบัติการอื่นใดตามที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรม หรือตามที่กระทรวง หรือคณะรัฐมนตรีมอบหมาย

การพัฒนาชุมชนที่ผ่านมาองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้แก่เทศบาลเมืองต่างก็ประสบปัญหาในลักษณะที่แตกต่างกันออกไป เช่น ปัญหาการบริหารพัฒนาเทศบาลเมือง ปัญหาของการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง ปัญหาเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งเทศบาลควรดำเนินการหาแนวทางแก้ไข โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านสังคม ปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับวัยสร้างสถาบันครอบครัว (ชาติชัย อุดมกิจมงคล, 2556, น. 76-96) โดยที่ผ่านมามีงานวิจัยที่ระบุถึงปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน การจัดระบบบริการด้านสาธารณสุขปโภคภายในเทศบาลเมือง และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารท้องถิ่น (จุฑามาส ชมผา และคณะ, 2558, น. 162-171) อีกปัญหาหนึ่งที่พบคือ ปัญหาของการขาดการนำเอาหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งนำไปสู่การแก้ไขปัญหาหรือเกิดความเชื่อในทางที่ผิด (พระถนอมศักดิ์ อภิกุโณ, 2561, น. 22) จากประเด็นนี้การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนจะสามารถแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ การพัฒนาชุมชนตามหลักพุทธธรรมเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนมีระเบียบวินัย มีใจสงบ และมีปัญญาที่นำไปใช้ในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาได้อย่างสร้างสรรค์ (พระสุรวิทย์ สิริวิฑูโก (อุกฤษโซค), 2560, น. 516)

บทความนี้จึงได้เสนอการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเห็นว่าการศึกษาการบูรณาการหลักพุทธธรรมเพื่อใช้ในการพัฒนาชุมชนจะสามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนได้เป็นอย่างดีทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งได้ ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

หลักสำคัญของการพัฒนาชุมชน

หลักการสำคัญของการพัฒนาชุมชนจะต้องประกอบด้วยเป้าหมายในการบรรลุผลของการพัฒนาชุมชน โดยเป้าหมายในการพัฒนาต้องมีชุมชนที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งได้นั้น มีลักษณะสำคัญ 4 ประการ ดังนี้ (สภาร์ รอดเรือง, 2544)

1. เป็นชุมชนเรียนรู้ (Learning Organization) ชุมชนเรียนรู้ คือ สมาชิกของชุมชนนั้นเองเรียนรู้ หากเป็นสมาชิกกลุ่มใหญ่หรือสมาชิกทั้งหมดของชุมชนด้วยกันเรียนรู้ นั่นหมายความว่าชุมชนนั้นจะต้องตื่นตัวอยู่ตลอดเวลาต่อความเป็นไปของโลก รู้ข่าวคราวทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศ รวมทั้งการเพิ่มพูนความรู้บางด้านที่จำเป็น เช่น ด้านอาชีพ ด้านการเมือง การปกครอง ให้กับชุมชนอย่างครอบคลุมและลึก การเรียนรู้ตรงนี้ไม่ได้หมายถึง การฟัง การอ่าน แล้วก็จำซึ่งอาจไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง ต้องเป็นการเรียนรู้จากการปฏิบัติ เรียนรู้จากการลงมือทำ และทำด้วยกันหลายคน หรือทำด้วยกันเป็นกลุ่มก้อน จึงได้มีการเรียนรู้ร่วมกันทำให้เกิดความรู้จากการปฏิบัติ ซึ่งเป็นความรู้จริงเป็นความรู้ขั้นสูงหรือเรียกอีกอย่างว่า “ปัญญา” ปัญหานี้เองจะใช้แก้ปัญหาต่างๆ ของชุมชน หรือสามารถสร้างการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืนถาวรต่อไป เพราะปัญหาเช่นนี้จะ เป็นเหมือนพลังผลักดันชุมชนตลอดเวลา

2. เป็นชุมชนที่รู้จักจัดการตนเอง (Community Management) การจัดการนั้นประกอบด้วยกิจกรรม 4 ประการ

1) การวางแผน (Planning) คือ ชุมชนจะต้องมีโครงการ (Project) หรือแผน (Plan) ของชุมชนในโครงการหรือแผนจะต้องระบุว่า ชุมชนจะทำอะไร (What) ใครจะทำ (Who) ที่ไหน (Where) ทำเมื่อไร (When) ทำอย่างไร (How)

2) การจัดกระบวน (Organizing) คือ การเตรียมการเพื่อดำเนินการตามแผนข้อแรก ต้องเตรียมคน เตรียมวัสดุ เตรียมเงิน ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับคน จะต้องมีการวางแผนว่าใครจะทำอะไรตอนไหน มีการฝึกทักษะที่จำเป็นและนัดหมายการลงมือทำไว้ให้เรียบร้อย

3) ลงมือดำเนินงานตามแผน (Implementing) คือ การเอาแผนหรือโครงการมาวางแผนแล้วปฏิบัติให้เป็นขั้นเป็นตอนจนกว่างานจะสำเร็จ

4) การประเมิน (Evaluating) เมื่อการดำเนินการเริ่มขึ้นแล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินควบคู่กันไปก็คือ การทำงาน (Monitoring) เพื่อให้แน่ใจว่า งานเริ่มขึ้นแล้ว และดำเนินการตามเป้าหมายหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร แก้ปัญหาอุปสรรค สนับสนุนส่วนที่ดำเนินไปได้แล้วให้ดียิ่งขึ้น และตอนท้ายเมื่องานเสร็จลง มีการประเมินผลงานอีกครั้งว่า ได้มีการดำเนินงานถูกต้องตามที่วางแผนไว้หรือไม่ สรุปปัญหาและแนวทางทั่วไป รวมทั้งบทเรียนที่ได้จากการทำงานโครงการนี้ มีข้อเสนอแนะและแนวการใช้ประโยชน์จากผลสำเร็จอันนี้ร่วมกัน โดยปกติการจัดการชุมชนมีหน้าที่หลักอยู่ ๒ อย่างคือ

(1) การรักษาความมั่นคงหรือความเข้มแข็งของชุมชนเอาไว้

(2) การสร้างความเจริญก้าวหน้าให้เกิดขึ้นต่อเนื่องสำหรับชุมชน และหน้าที่นี้ต้องทำตามแผนหรือโครงการและรายละเอียดดังกล่าวแล้ว เพื่อให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพ

3. เป็นชุมชนที่มีจิตวิญญาณ (Spirituality) การมีจิตวิญญาณของชุมชนอาจแสดงได้หลายอย่าง เช่น การมีสมาชิกที่มีความผูกพันภักดีกับชุมชน ห่วงแหนชุมชน มีสิ่งที่สมาชิกยึดเหนี่ยวร่วมกัน เช่น มีวัด มีพระ มีสุสานตระกูล มีบรรพบุรุษ หรือชีวิตในวัยเยาว์ และผลประโยชน์ปัจจุบันและในอนาคตอยู่ในชุมชนสิ่งเหล่านี้หลายอย่างร่วมกัน

4. เป็นชุมชนที่มีสันติภาพ (Peaceful) สันติภาพเป็นเหตุผลหลายประการ เช่น คนในชุมชนมีความสมดุลในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนสิ่งแวดล้อม ความปรองดองของคนในชุมชน การรู้จักจัดการชุมชน การมีผู้นำที่ดี รวมถึงการประสานร่วมมือกันเป็นอย่างดีระหว่างกลุ่มสังคมต่างๆ ในชุมชน สันติภาพอาจแสดงออกได้หลายรูปแบบที่สำคัญ เช่น การเป็นชุมชนที่มีความสุข การมีความสามัคคีปรองดองกัน มีการทำงานเพื่อส่วนรวม ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการทำงานของชุมชน การมีพลังในการทำงานใหญ่ งานเพื่อส่วนรวม การมีความสามารถในการแก้ปัญหา การขัดแย้งที่อาจมีให้ลุกล่งไปได้ รวมทั้งการสามารถปกป้องอันตรายจากภายนอก และแม้จะไม่ออกไปประรานภายนอก แต่ภายนอกก็ยำเกรงพลังอำนาจของความสามัคคีของคนในชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและเกณฑ์วัดระดับชุมชน

กระบวนการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งโดยกระบวนการนี้มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ (ธีรพงษ์ แก้วหาญ, 2544, น. 65)

1. ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนาที่มีระบบการศึกษา สาธารณสุข สิ่งแวดล้อมการจัดสรรทรัพยากร ระบบสวัสดิการ และกฎหมายมาจากชุมชนเป็นของชุมชน

2. ความเข้มแข็งของชุมชนและกระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาจะช่วยให้เกิดการสร้างและจัดระเบียบของชุมชนที่นำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจ การเมือง สังคม สิ่งแวดล้อมระบบนิเวศและระบบทุนของชุมชนให้พึ่งตนเองได้และยั่งยืน

3. นำไปสู่โครงสร้างทางการเมืองและระบบการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นของประชาชนอย่างแท้จริงไม่จะเป็นตัวแทนท้องถิ่น ระบบการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น ระบบการจัดการทรัพยากรท้องถิ่น การจัดสรรภาษีและงบประมาณ เป็นต้น

สำหรับเกณฑ์วัดระดับชุมชนนั้น กาญจนา แก้วเทพ (2538, น. 53-59) กล่าวว่า ความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนอาจพิจารณาได้จากหลายปัจจัยดังต่อไปนี้คือ

1. ตัวบุคคลหรือทุนมนุษย์ สิ่งที่ยบ่งบอกความเข้มแข็งของชุมชน คือ การเจริญเติบโตในเชิงปริมาณและคุณภาพขององค์กร นั่นคือมีสมาชิกเพิ่มมากขึ้นและมีการสืบทอดคนรุ่นใหม่ ๆ เข้ามารับผิดชอบต่อภาระงาน ส่วนในมิติเชิงคุณภาพดูได้จากความรู้ ความสามารถและทักษะ รวมทั้งความคิดและพลังแห่งศีลธรรมทั้งของสมาชิกและผู้นำอีกทั้งผู้นำอาจดูได้จากความสามารถ และการ

ประสานผลประโยชน์ ส่วนสิ่งสำคัญที่ต้องดูอีกอย่าง คือ พลังสร้างสรรค์ของสมาชิกในการคิดค้น และทำกิจกรรมอย่างมีชีวิตชีวา และมีความต่อเนื่อง

2. ปริมาณและคุณภาพของกิจกรรม ผลงานหรือกิจกรรมของกลุ่มมีความต่อเนื่อง ดำเนินการอย่างเป็นเครือข่าย และขยายกิจกรรมใหม่ ๆ นอกจากนี้ พิจารณาได้จาก ความสามารถในการจัดกับปัญหาที่องค์กรเผชิญในภาวะวิกฤติ

3. ปริมาณและคุณภาพของทุนที่เป็นวัสดุอุปกรณ์หรือสภาพแวดล้อม พิจารณาจากทุน ด้านปริมาณของวัตถุที่เพิ่มมากขึ้นหรือได้มา

4. ทุนเพื่อนหรือเครือข่าย การมีเครือข่ายสมาชิกหรือกิจกรรมสะท้อนให้เห็นถึง ความสามารถในการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน และเห็นถึงศักยภาพในการระดมทุน ในแง่ปริมาณ อาจดูได้จากเครือข่ายสมาชิกที่มีกว้างขวางมากขึ้น ในแง่คุณภาพดูได้จากความสามารถในการ จัดการกับเครือข่ายในลักษณะของความร่วมมือในการปฏิบัติและลักษณะของอำนาจในการเจรจา ต่อรองหรือประสานงาน และ

5. สถานภาพขององค์กรชุมชน ซึ่งที่หนึ่งถึงสี่เป็นเพียงการพิจารณาจากตัวองค์กรชุมชน เท่านั้น การพิจารณาศักยภาพควรอ้างอิงจากภายนอกด้วย นั่นคือการประเมินการยอมรับต่อองค์กร ชุมชนจากกลุ่มบุคคลภายนอกที่เกี่ยวข้องว่าให้การยอมรับในเรื่องอะไรและมากน้อยแค่ไหน เป็นต้น

หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ

หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธนั้นว่ามีความสำคัญมาก เนื่องจาก หลักธรรมเป็นกรอบหรือแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆของชุมชน หากชุมชนได้รับการกระตุ้น จากปัจจัยต่างๆให้ปฏิบัติกิจกรรมต่างๆตามที่ไดวางแนวทางไว้ จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง และ หลักธรรมนี้เองจะรักษาชุมชนให้มีความเข้มแข็งอยู่ได้ตลอดไป โดยหลักธรรมที่มีความสำคัญมากที่สุดที่ ผู้เขียนยกมากล่าวในบทความนี้ได้แก่ พละ 4 นั่นเอง โดยหลักธรรมพละ 4 เป็นคำสอนที่มี ความสำคัญต่อการพัฒนาสังคมหรือชุมชนตามที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ใน “พลสูตร” เพื่อให้ พุทธบริษัทของพระองค์ได้นำไปประพฤติปฏิบัติให้ล่วงพ้นจากภัยทั้ง 5 และเป็นหนทางนำไปสู่มรรค ผล นิพพานได้สำเร็จ

พละ 4 มีความสำคัญคือ เป็นธรรมอันเป็นกำลังที่เกิดจากคุณธรรมความประพฤติปฏิบัติ ที่เป็นหลักประกันของชีวิต ซึ่งทำให้เกิดความมั่นใจในตนเองไม่หวาดหวั่นกลัวภัย มี 4 ประการ คือ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), 2546, น. 50-51)

1. ปัญญาพละ กำลังปัญญา คือ ได้ศึกษามีความรู้ความเข้าใจถูกต้องชัดเจนในเรื่องราวที่ ตนเกี่ยวข้อง ตลอดถึงสภาวะอันเป็นธรรมดาของโลกและชีวิต เป็นผู้กระทำการต่าง ๆ ด้วยความ เข้าใจเหตุผล และสภาพความจริง

2. วิริยะพละ กำลังความเพียร คือ เป็นผู้ประกอบกิจการหน้าที่การงานต่าง ๆ อยู่ ตลอดเวลา ด้วยความบากบั่นพยายามไม่ทอดทิ้งหรือย่อหย่อนท้อถอย

3. อนวัชชพละ กำลังสุจริตหรือกำลังความบริสุทธิ์ คือ มีความประพฤติและหน้าที่การทำงานที่สุจริตไม่มีโทษ สะอาดบริสุทธิ์ไม่มีใครที่จะติเตียนได้

4. สังคหพละ กำลังความสงเคราะห์ คือ ได้ช่วยเหลือเกื้อกูล ทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นสมาชิกที่มีคุณประโยชน์ต่อชุมชน

ผู้ประพฤติตามหลักพละ 4 นี้ย่อมจะเป็นผู้ที่มีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตรอดพ้นจากภัยทั้ง 5 คือ ภัยจากการครองชีพ ภัยจากการเสื่อมเสียชื่อเสียงและการถูกกล่าวร้าย ภัยจากการครั่นคร้ามในที่ชุมนุม ภัยจากการกังวลเรื่องความตายเพราะเข้าใจในกฎไตรลักษณ์ และภัยจากการกังวลเรื่องชีวิตหลังความตาย เพราะรู้ว่าเมื่อสังขารดับแล้วย่อมไปสู่สุคติภาพ และเมื่อชุมชนได้ปฏิบัติตามหลักพละ 4 นี้แล้วจะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง มีมานะบากบั่นในการพัฒนาชุมชนให้ดีขึ้นนั่นเอง นอกจากนี้พละ 4 ยังมีความสำคัญต่อการบริหารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับนักบริหารคือ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, น. 44-45)

1. ปัญญาพละ ความรู้หรือปัญญานี้ผู้นำจะต้องนำมาใช้ในการบริหารตนเอง บริหารคน และบริหารงานให้ดำเนินไปได้เป็นปกติ ซึ่งลักษณะของปัญญาที่เกี่ยวข้องกับปัญญาพละ มีดังนี้

(1) สุตมยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยวิธีการฟัง และการอ่านจากหนังสือตำราวิชาการ จากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในแต่ละสาขา โดยจะต้องจดจำความรู้เรื่องราวต่าง ๆ ไว้ได้มากมายเพราะสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาและตัดสินใจสั่งการในการบริหารงานได้ไม่ให้เกิดความเสียหาย

(2) จินตามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่ได้จากการคิดวิเคราะห์ พินิจไตร่ตรอง ข้อมูลที่ได้รับทั้งจากการฟังหรือการอ่าน รวมถึงการตรวจสอบแหล่งข้อมูลว่ามีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด การน้อมนำมาพิจารณาไว้ในใจอย่างแยบคายซึ่งอาจนำไปสู่การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ความคิดแบบจินตามยปัญญา เป็นลักษณะความคิดตามหลักโยนิโสมนสิการ มี 4 วิธี คือ

1) คิดถูกวิธี (อปายมนสิการ) คือ การคิดที่อาศัยวิธีการที่สอดคล้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อให้ได้คำตอบถูกต้องตรงความจริง เช่น การตรวจสอบความจริงในบางเรื่องต้องใช้วิธีอุปนัย หรือวิธีนิรนัย หรือต้องใช้ประสบการณ์ตรงเป็นเครื่องตรวจสอบยืนยันความจริง ในสมัยที่พระพุทธเจ้าทรงค้นหานทางดับทุกข์ พระองค์ทรงใช้วิธีการทรมานตนเองหรือทรมานผู้อื่นแต่ก็ไม่สามารถได้หนทางดับทุกข์เพราะทรงใช้วิธีผิด

2) คิดมีระเบียบ (ปตมนสิการ) คือ การคิดที่ดำเนินตามขั้นตอนของวิธีการนั้นไม่มีการลัดขั้นตอน หรือด่วนสรุป ซึ่งในการด่วนสรุปข้อมูลจัดเป็น เหตุผลวิบัติ ตัวอย่างเช่น ถ้าหิบผลส้มในลัง 1 ลูกมาชิมแล้วมีรสเปรี้ยว ก็ไม่ควรด่วนสรุปว่าส้มทั้งลังเปรี้ยวหมดทุกลูก เพราะอาจมีบางลูกมีรสชาติหวานอร่อยก็เป็นได้ และนอกจากนี้แล้วก็ต้องไม่มีความคิดฟุ้งซ่านออกนอกกลุ่มทางต้องมีสมาธิอยู่ในเรื่องที่คิดพิจารณาอยู่ไม่ทิ้งกลางทางเมื่อมีเรื่องใหม่ๆ เข้ามา

3) คิดมีเหตุผล (การณมนสิการ) คือ การคิดจากเหตุโยงไปหาผล และการคิดจากผลวกกลับมาหาเหตุ การคิดในลักษณะนี้จะทำให้นักบริหารหรือผู้นำเป็นคนรู้เท่าทันเหตุการณ์ ในการ

สั่งการแต่ละครั้งสามารถคาดการณ์ได้ว่าจะได้ผลดีหรือผลเสียตามมา เมื่อมีความผิดปกติเกิดขึ้นในองค์กรต้องบอกได้ว่ามาจากสาเหตุอะไร

4) คิดเป็นกุศล (อุปาทมนิการ) คือ การคิดสร้างสรรค์ คิดให้เกิดความหวังได้ กำลังใจในการทำงาน เมื่อได้ความรู้ใหม่ๆ ก็สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อองค์กรของตน และยังหมายรวมถึงความคิดที่รู้จักแสวงหาประโยชน์ได้จากสิ่งที่ดูเหมือนว่าไม่มีประโยชน์

(3) ภาวนามยปัญญา หมายถึง ความรอบรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในทางธรรมก็คือ การฝึกจิตภาวนา เมื่อได้เรียนรู้วิธีการในภาคทฤษฎีแล้วก็ต้องลงมือปฏิบัติจริงจะได้ผลเป็นการแปลงยุทธวิธีเป็นยุทธการในสนามรบ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต), 2549, น. 44-45)

ปัญญาทั้ง 3 นี้ทำให้ผู้นำมีความรอบรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่และบุคคลที่เกี่ยวข้อง เป็นผู้นำหรือนักบริหารที่ต้องรอบรู้เกี่ยวกับตนเองและบริหารตนเองได้ ต้องรอบรู้คนและบริหารคนได้ และต้องรอบรู้งานและบริหารงานได้ เป็นผู้มีความรู้ใน 3 เรื่อง เป็นอย่างดี กล่าวคือ

1) รู้ตน หมายถึง รู้จักความเด่นหรือความด้อยของตนเอง ทั้งนี้ก็เพื่อทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถของตน

2) รู้คน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับคนร่วมงาน ต้องรู้ว่าลูกน้องคนไหนมีความสามารถทางด้านใด มีจริตแบบไหน เพื่อจะได้ใช้งานให้ถูกกับความสามารถและนิสัยของแต่ละคน (จริตหรือนิสัยมี 6 แบบ คือ รากจริต ชอบรักความสวยงาม คนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความละเอียด ปราณีต, โทสจริต ชอบความเร็ว คนกลุ่มนี้ชอบทำงานที่ต้องใช้ความรวดเร็ว โมหจริต จะขาดความกระตือรือร้นทำงานเฉื่อยชา สัทธาจริต เชื้อคนง่าย คนกลุ่มนี้ถ้าถูกใจผู้ใดจะทำงานให้ผู้นั้นอย่างเต็มที่ กำลัง พุทธจริต ชอบใฝ่รู้ ช่างสงสัย รักการศึกษาหาความรู้ คนกลุ่มนี้มีความถนัดงานทางด้านวิชาการ และวิตกจริต ชอบกังวลไม่กล้าตัดสินใจ)

3) รู้งาน หมายถึง ความรอบรู้เกี่ยวกับงานที่รับผิดชอบ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการวางแผน การบริหารคน การอำนวยการ และการติดตามประเมินผลงาน ความรู้เรื่องงานมี ๒ ลักษณะ ได้แก่ การรู้เท่า มีความรู้เกี่ยวกับงานว่ามีขั้นตอนอย่างไร เกี่ยวข้องกับคนอื่นอย่างไร รู้เท่าถึงเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถที่จะหาทางป้องกันเอาไว้ได้และอีกลักษณะหนึ่งคือ การรู้ทัน หมายถึง ความรู้เท่าทันสถานการณ์ สามารถแก้ไขปัญหามาเฉพาะหน้าได้

2. วิริยะพละ หมายถึง กำลังแห่งความเพียรหรือความขยัน มีกำลังใจที่เข้มแข็ง กล้าตัดสินใจกล้าได้กล้าเสีย ไม่กลัวความยากลำบาก ไม่ย่อถอยต่อปัญหาและอุปสรรคใด ๆ มีความบากบั่นพากเพียรเป็นนิจ ความพากเพียรหรือความขยันที่เกี่ยวข้องกับวิริยะพละ มีดังนี้

(1) สสังขาริกวิริยะ คือ ความขยันที่ต้องอาศัยคนอื่นมาปลุกเร้าจิตใจ หรือมีสถานการณ์มาบีบบังคับ ถ้าไม่มีใครมาบังคับก็จะหมดกำลังใจที่จะทำงานต่อไปได้

(2) อสังขาริกิริยะ คือ ความขยันที่เกิดจากการปลุกใจตนเองแม้คนอื่นจะหมดกำลังใจล้มเลิกการทำงานไปแล้ว แต่คนที่ปลุกใจตนเองได้จะลุกขึ้นสู้ต่อไป ผู้นำ มีหน้าที่ต้องนำคนอื่น ๆ ให้ดำเนินงานไปตามปกติ จึงต้องมีความขยันแบบ “อสังขาริกิริยะ” ไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ เมื่อเผชิญอุปสรรคจะต้องปลุกใจตนเอง และปลุกกระตุ้นคนอื่นให้ทำงานต่อไป ถ้าหัวหน้ายอมแพ้คนเดียวองค์กรทั้งหมดก็ล่มสลายได้ ผู้นำที่ยิ่งใหญ่และประสบความสำเร็จเมื่อถึงคราวลุ่มก็ทำให้ยอมรับและล้มแล้วต้องลุกขึ้นสู้ให้ได้เอาเหตุการณ์ที่ผ่านมาเป็นบทเรียนในการแก้ไขปัญหาการทำงานในครั้งต่อไปต้องมีความเพียรเป็นเลิศเพื่อบรรลุเป้าหมาย (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549, น. 44-45)

3. อนุวัชชพะ หมายถึง กำลังการทำงานที่ไม่มีโทษหรือข้อเสียหาย มีความซื่อสัตย์ สุจริต ในหน้าที่การงาน ไม่ประพฤติปฏิบัติไปในทางเสื่อมเสีย ละเว้น อบายมุขทั้ง 6 การประพฤติปฏิบัติที่จะทำให้ อนุวัชชพะ สมบูรณ์ มีดังนี้

(1) การประพฤติตามหลักเบญจศีล คือ การรักษาศีล 5 ทั้งกาย วาจา และจิตใจ อย่างเนืองนิจ ประกอบด้วย ศีลข้อที่ 1 ไม่ฆ่าสัตว์ หรือใช้ให้ผู้อื่นฆ่า ศีลข้อที่ 2 ไม่ขโมยหรือลักทรัพย์ของผู้อื่น ศีลข้อที่ 3 ไม่ประพฤติผิดในกาม ล่วงละเมิดคู่สามีภรรยาของบุคคลอื่น ศีลข้อที่ 4 ไม่กล่าวความเท็จ ไม่พูดโกหก ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดไร้สาระ ศีลข้อที่ 5 ไม่ดื่มแอลกอฮอล์ หรือของมึนเมา

(2) ละเว้นอบายมุข อบายมุขทั้ง 6 ทำให้ชีวิตของบุคคลที่เข้าไปเกี่ยวข้องไปสู่หนทางแห่งความเสื่อมและอาจทำให้บุคคลผู้นั้นต้องทุจริตต่อหน้าที่การงาน อบายมุขทั้ง 6 ตามที่กล่าวมี อบายมุข 1 การดื่มสุรา อบายมุข 2 การท่องเที่ยวยามวิกาล อบายมุข 3 การดูการละเล่นที่ผิดศีลธรรมอันดี อบายมุข 4 การคบคนชั่ว คบโจร อบายมุข 5 การเล่นการพนัน อบายมุข 6 การเกียจคร้านประกอบอาชีพการงาน

4. สังคหณะ หมายถึง กำลังแห่งการสงเคราะห์หรือมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งเป็นธรรมที่สำคัญสำหรับนักบริหารที่อาศัยคนอื่นทำงานให้เกิดผลสำเร็จ ผู้นำหรือนักบริหารสามารถผูกใจเพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาไว้ได้ ต้องมีสังคหวัตถุ 4 ประการ คือ

(1) ทาน การแบ่งปัน การให้ ซึ่งประกอบได้ด้วย ทาน 3 แบบ ได้แก่

- อามิสทาน คือ การให้สิ่งของ ทุนทรัพย์
- วิทยาทานหรือธรรมทาน คือ การให้คำแนะนำสั่งสอน บอกวิธีการทำงานให้ได้ผล การสนับสนุนทางด้านการศึกษาค้นคว้าพัฒนาคน
- อภัยทาน คือ การให้อภัยเมื่อเกิดข้อผิดพลาดในการทำงาน หรือการล่วงเกินซึ่งกันและกัน

(2) ปิยวาจา การพูดถ้อยคำไพเราะอ่อนหวาน ผูกจิตใจคนด้วยคำพูดอ่อนหวาน

(3) อัตถจริยา การทำตัวให้เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือการสงเคราะห์ต่อผู้ใต้บัญชา หรือเพื่อนร่วมงาน

(4) สมานัตตตา การวางตัวถูกกาลเทศะ วางตนสม่ำเสมอไม่เปลี่ยนแปลงในการที่จะทำให้ผู้นำหรือผู้บริหารประพฤติตามหลักสังคหวัตถุได้อย่างจริงใจ ผู้นำจะต้องมีหลักพรหมวิหารธรรมประจำใจด้วยหลักธรรม 4 ข้อ คือ (พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต), 2549, น. 44-45)

เมตตา ความรัก ความหวังดีที่ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มองแต่ส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน ให้มองข้ามในส่วนเสียและให้อภัย

กรุณา ความสงสารเห็นใจ ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์ เมื่อเห็นผู้ร่วมงานประสบความลำบาก คิดหาทางช่วยเหลือให้เขารอดพ้นจากความยากลำบาก

มุทิตา ความรู้สึกพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีความสุข มีความก้าวหน้าในการทำงาน ไม่มีจิตใริชยาผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา

อุเบกขา ความรู้สึกวางเฉยเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่มีอคติลำเอียง

บทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธ

ผู้เขียนได้กล่าวมาแล้วในหัวข้อก่อนว่า ชุมชนใดก็ตามเมื่อได้ปฏิบัติตามหลักธรรมพละ 4 ย่อมจะสามารถทำให้ชุมชนนั้นมีความเข้มแข็ง และไม่ว่าจะเป็นคนในชุมชนหรือหน่วยงานทางการปกครองก็ตาม สามารถที่จะนำหลักธรรมพละ 4 นี้ไปใช้ในการพัฒนาชุมชนให้เป็นชุมชนเชิงพุทธที่มีความเข้มแข็งเพราะคนในชุมชนล้วนมีคุณภาพตามหลักธรรมที่กล่าวมาแล้ว

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนสำคัญมากในการกำหนดนโยบายการพัฒนาโดยอาศัยหลักสำคัญหลายอย่างเข้ามามีบูรณาการเช่น หลักธรรม หลักรัฐประศาสนศาสตร์ หลักนิติศาสตร์ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ชุมชนในปกครองมีความเข้มแข็ง มีภูมิคุ้มกันจากภัยต่างๆที่จะเกิดมี โดยสามารถกำหนดเป็นนโยบายได้แก่

1. นโยบายด้านการศึกษา โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะเป็นศูนย์กลางในการพัฒนาระบบการศึกษาของท้องถิ่นให้มีคุณภาพมาตรฐาน และทิศทางการศึกษาให้มีความเท่าเทียมและมาตรฐานตามที่รัฐบาลกำหนดรวมทั้งความเท่าเทียมด้านโอกาสของเด็ก และเยาวชนจะต้องได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงโดยมี เป้าหมาย ให้เยาวชนในท้องถิ่น มีคุณภาพและคุณธรรมอยู่ในกรอบแห่งศีลธรรมอันดีงามมีการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย มาช่วยเสริมในการเรียนการสอนให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ด้วยการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชน การจัดห้องสมุดประชาชนที่มีมาตรฐาน รวมทั้งส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบอย่างมีคุณภาพ

2. นโยบายด้านความมั่นคงของชีวิตและสังคม โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องส่งเสริมให้มีความสำคัญโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกันทั้งเด็ก สตรีผู้สูงอายุ คนพิการผู้ด้อยโอกาส อีกทั้งการส่งเสริมอาชีพให้แก่บุคคลทุกระดับความสนใจให้เป็นอาชีพหลักในการเสริมรายได้และการดำรงอยู่โดยอาศัยหลักเศรษฐกิจพอเพียงจัดให้มีการดูแลด้านสุขภาพประชาชนในเชิงรุกลดการ

บำบัดรักษาด้วยยาปฏิชีวนะ และหันมาให้ความสนใจด้านธรรมชาติบำบัดสร้างสภาพแวดล้อมของเมืองให้เป็นเมืองแห่งความร่มรื่นน่าอยู่อาศัยด้วยการวางผังเมืองอย่างเป็นระบบ เป็นต้น

3. นโยบายด้านโครงสร้างพื้นฐาน โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยจะต้องสร้างเครือข่ายถนนเพื่อเชื่อมโยงกับถนนสายหลักเพื่อลดปัญหาการจราจรแออัดในเขตเทศบาลพร้อมทั้งการเพิ่มขยายถนนเพื่อรองรับการเติบโตของเมืองและชุมชนสร้างเขื่อน ประตูน้ำในคลองสายหลักเพื่อป้องกันปัญหาน้ำท่วมขังอย่างถาวรจัดระบบการขนส่งมวลชน เป็นต้น

4. นโยบายด้านเศรษฐกิจ โดยจะต้องปรับปรุงพัฒนาตลาดสำคัญของชุมชนให้เป็นศูนย์กลางในด้านการค้าขายสินค้าทั้งปลีกและส่ง รวมทั้งผลิตผลของเกษตรกรและสินค้าชุมชนส่งเสริมและพัฒนาอาชีพของคนในชุมชนให้มีความเข้มแข็งเพื่อรองรับแหล่งท่องเที่ยวในเขตเทศบาลด้วยการส่งเสริมสินค้าชุมชน (OTOP) ให้มีมาตรฐานพัฒนาระบบการจัดเก็บรายได้ให้มีประสิทธิภาพและมีความเท่าเทียมรวมทั้งการสร้างแรงจูงใจต่อความสามารถในการเสียภาษีท้องถิ่นส่งเสริมและร่วมมือกับภาคเอกชน เป็นต้น

5. นโยบายด้านสิ่งแวดล้อม โดยการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน และภาคเอกชนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและพัฒนาสิ่งแวดล้อมให้เป็นเมืองน่าอยู่

6. นโยบายการบริหารจัดการที่ดี โดยจัดการบริหารโดยเน้นหลักนิติธรรม คุณธรรม เพื่อให้เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ภายใต้แผนชุมชน แผนพัฒนาเทศบาลเพื่อการพัฒนาอย่างมีทิศทางพัฒนาระบบงานและสมรรถนะของข้าราชการและลูกจ้างทุกระดับอย่างต่อเนื่อง

7. นโยบายด้านการฟื้นฟูศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและการท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการอนุรักษ์ สืบสานวัฒนธรรม ประเพณี อันดีงามของไทยและอนุรักษ์ ฟื้นฟู วัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย เช่น ประเพณีแข่งเรือ ประเพณีกินเจ ฯลฯ ส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ศาสนาวัฒนธรรมของท้องถิ่นและเชื่อมโยงกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ใกล้เคียง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า นโยบายทั้ง 7 ประการนี้จะต้องมีบูรณาการหลักธรรมเข้าไปบริหารงาน นั่นคือหลักพละ 4 ตลอดถึงหลักพุทธธรรมอื่นๆที่ช่วยให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ โดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีความจริงใจ และจริงใจต่อการนำหลักพุทธธรรมดังกล่าวมาใช้เพื่อให้เกิดการพัฒนาและให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง

บทสรุป

การพัฒนาชุมชนโดยอาศัยหลักพุทธบูรณาการเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยกระดับชุมชนให้มีศักยภาพในการพัฒนาสิ่งต่างๆของชุมชนให้มีความเป็นเลิศ นอกจากจะต้องอาศัยคนในชุมชนในการร่วมกันพัฒนาอย่างเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น

เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลจะเป็นองค์กรที่มีบทบาทมากในการนำพาให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งและมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว เนื่องด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การทางด้านการปกครอง มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและแนวปฏิบัติให้กับชุมชน ตลอดจนการกำกับดูแลและจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาชุมชน กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ มีหน้าที่ดูแลและประทับตราของชุมชนโดยตรงให้มีความเข้มแข็งและจัดการปัญหาทุกอย่างที่ชุมชนจะพึงมี ดังนั้น การที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะบูรณาการกิจกรรม เช่น หลักพล 4 มาใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้ชุมชนเกิดการพัฒนา การจะทำให้ชุมชนมีการพัฒนาที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว นักบริหารขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรที่จะอาศัยหลักธรรมเข้ามาบริหารจัดการเพื่อที่จะสามารถกำหนดทิศทางและประยุกต์หลักธรรมนั้นมาใช้จนสามารถทำให้ชุมชนในปกครองเกิดความเข้มแข็งและมีศักยภาพอย่างสูงในการพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืนสืบไป

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). เครื่องมือการทำงานแนววัฒนธรรมชุมชน. กรุงเทพมหานคร : สภาคาทอลิกแห่งประเทศไทยเพื่อการพัฒนา.
- กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย. (2563). อำนาจหน้าที่. สืบค้น 10 กันยายน 2563, จาก <https://www.cdd.go.th/related-links/บริการภายใน/about-us/service-directory>
- จุฑามาส ชมผา และคณะ. (2558). รูปแบบการบริหารจัดการเทศบาลเมืองอย่างยั่งยืนในจังหวัดอุบลราชธานี ศรีสะเกษ ยโสธร และอำนาจเจริญ. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, (6)2, 162-171.
- ชาติชัย อุดมกิจมงคล. (2556). แนวทางแก้ไขปัญหาการบริหารการพัฒนาเมืองของเทศบาลนครสกลนคร. วารสารรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์, 2(2), 76-96.
- ธีรพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2544). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น : คลังวิทยา.
- พระณอมศักดิ์ อภิกุโณ. (2561). ศึกษาวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการพัฒนาชุมชนของพระสงฆ์ : กรณีศึกษาตำบลกุดลาด อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี. พัฒนวารสาร, (5)2, 22.
- พระสุรวุฒิ สิริวิฑฒโก (อุกฤษโชค). (2560). การส่งเสริมหลักพุทธธรรมเพื่อการพัฒนาชุมชนดีเด่นในจังหวัดราชบุรี. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, (6)2, 516.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2546). ธรรมานุญชีวิต พุทธจริยธรรมเพื่อชีวิตที่ดีงาม. พิมพ์ครั้งที่ 57. นนทบุรี : พิมพ์การพิมพ์.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต). (2549). พุทธวิธีการบริหาร. กรุงเทพมหานคร : มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การให้บริการงานเยี่ยมญาติเรือนจำกลางคลองไผ่

The Public Service Visitor for Klongpai Central Prison

ภูตล รัตนโชติวงศ์กุล¹

Poodol Rattanachotvongkul

บทคัดย่อ (Abstract)

บทความนี้ นำเสนอแนวทางการพัฒนางานเยี่ยมญาติผู้ต้องขัง เรือนจำกลางคลองไผ่ โดยกระบวนการชุมชนแห่งความห่วงใย และดำเนินงานตามหลักสิทธิมนุษยชนในงานเยี่ยมญาติผู้ต้องขัง การวิจัยครั้งนี้ วัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบริบท สภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวคิดการเตรียมผู้ต้องขังกลับสู่สังคมโดยใช้หลักมนุษยชนโดยใช้งานเยี่ยมญาติเป็นตัวขับเคลื่อน 2) เพื่อพัฒนาระบบการเตรียมงานเยี่ยมญาติให้มีประสิทธิภาพ 3) เพื่อนำเสนอกระบวนการพัฒนางานเยี่ยมญาติผู้ต้องขัง บทความนี้ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพทำการศึกษาวิเคราะห์ เนื้อหาจากแนวคิดหรืองานวิจัย บทความที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาข้อมูลเอกสารและการศึกษาแบบภาคสนาม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ต้องขังที่มีคำพิพากษาเด็ดขาด ถูกคุมขังในเรือนจำกลางคลองไผ่ และมีหลักเกณฑ์ของกรมราชทัณฑ์ รวมทั้งสอบถามจากญาติผู้ต้องขัง ได้ผ่านหลักเกณฑ์ของกระทรวงยุติธรรมผ่านการคัดเลือกและยินดีเข้าร่วมกิจกรรม โดยการสุ่มแบบเจาะจงใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 23 ท่าน การสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้เชี่ยวชาญและการสังเกตแบบมีส่วนร่วมนำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหาในลักษณะพรรณนาตามบทความนี้ต่อไป

คำสำคัญ (Keywords): การให้บริการ; การเยี่ยมญาติ; ประสิทธิภาพการเยี่ยมญาติ

Abstract

The purposes of this research were to study the development of inmates Visiting using Human Rights 1) to study the contexts, current situations and problems of the concept of inmates Visiting 2) to develop the process of the preparation before the release of inmates with human right and caring community model 3) to present the process of the development of Inmates Visiting. The article was a qualitative method analyzing its contents from related researches using documentary and field studies with in-depth interviews. The samples were the

¹ นักทฤษฎีปฏิบัติการ เรือนจำกลางคลองไผ่ Operating Theologian Klongpai Central Prison Sikhio.

inmates Visiting at the Klongpai central Prison and will remain in the prison according to the department of corrections, Ministry of Justice. They were chosen and consent to join the activity by purposive sampling. It was conducted using the in-depth interview collecting data from 23 key informants, focus group discussion with experts and participant observation. The information will be analyzed using a descriptive method.

Keyword: The Public Service; Inmates Visiing; Effectiveness Inmates Vising

บทนำ (Introduction)

เรือนจำกลางคลองไผ่เป็นเรือนจำความมั่นคงสูงสุด มีอำนาจการควบคุมผู้ต้องขังมีกำหนดโทษไม่ต่ำกว่า 15 ปี ถึงประหารชีวิต และผู้ต้องขังควบคุมผู้ต้องขังที่มีพฤติกรรมต่อต้านต่อการปกครองจากเรือนจำทั่วประเทศ ซึ่งผู้ต้องขังที่อยู่ในการควบคุมของเรือนจำ นั้น มีสิทธิที่จะรับรู้ข่าวสาร ติดต่อกับโลกภายนอกที่ไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย เช่น การให้ผู้ต้องขังสามารถติดต่อกับญาติได้ ทั้งทางจดหมาย การเยี่ยมญาติผ่านแอปพลิเคชันไลน์ (Line) การเยี่ยมที่เรือนจำ วีดีโอคอนเฟอเรนซ์ หรือการเยี่ยมญาติใกล้ชิด

ซึ่งในการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังแต่ละประเภทนั้นมีความต่างกัน จากกำหนดโทษ หรือพฤติกรรม จึงมีกฎ ระเบียบ ข้อบังคับของทางเรือนจำ ในการให้บริการงานเยี่ยมญาติผู้ต้องขัง ดังนั้น การให้บริการงานเยี่ยมญาติของผู้ต้องขังจึงเป็นส่วนสำคัญ เพื่อให้ผู้ต้องขังได้รับขวัญกำลังใจจากครอบครัว และญาติ พี่น้อง ในการให้โอกาสฟื้นฟู กลับตัวเป็นคนดีสู่สังคม ต่อไป

ด้วยเหตุที่จำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น จึงมีจำนวนผู้มาติดต่อขอเยี่ยมผู้ต้องขังเพิ่มขึ้นตามไปด้วย ขณะที่จำนวนผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้บริการมีไม่เพียงพอและให้บริการไม่ทั่วถึง ประกอบกับอาคารสถานที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนผู้ที่เข้ามาติดต่อ ทำให้ผู้มารับบริการเยี่ยมผู้ต้องขังไม่ได้รับความสะดวกสบายเท่าที่ควร นอกจากนี้ จากปริมาณผู้มาเยี่ยมที่เพิ่มขึ้นนั้น ทำให้ต้องลดระยะเวลาในการเยี่ยมผู้ต้องขังแต่ละรายลง เพื่อให้ผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขังรายอื่นสามารถเข้าเยี่ยมผู้ต้องขังได้อย่างทั่วถึง จึงอาจเป็นเหตุทำให้ผู้มารับบริการเกิดจากทัศนคติในแง่ลบและเกิดความไม่พึงพอใจในการรับบริการได้ ซึ่งเป็นปัญหาที่ถูกร้องเรียนจากผู้มาเยี่ยมบ่อยครั้ง

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น บทความนี้จึงมีความสนใจศึกษาการให้บริการงานเยี่ยมญาติและประสิทธิผลการบริการในการเยี่ยมผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองไผ่ เพื่อนำผลการศึกษาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการให้บริการผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขังในเรือนจำกลางคลองไผ่ อันจะเป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและเสริมสร้างการให้บริการงานเยี่ยมญาติให้กับผู้มาเยี่ยมผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองไผ่ ตลอดจนสามารถลดปริมาณข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการให้บริการลงไปได้

ดังนั้นการให้บริการงานเยี่ยมญาติ จึงจำเป็นต้องคำนึงถึงการที่ทำให้ผู้ต้องขังไม่รู้สึกลูกทอดทิ้งยังมีครอบครัวและสังคมที่ห่วงใยพร้อมให้ออกาสปรับตัวกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้ และอำนวยความสะดวกตามระเบียบปฏิบัติให้กับญาติที่มาติดต่อในการเยี่ยมญาติให้ลุล่วงไปได้

งานเยี่ยมญาติเป็นส่วนหนึ่งการขับเคลื่อนเรือนจำไทยให้มุ่งไปสู่การเป็นเรือนจำมาตรฐานในมิติต่างๆ น่าจะเป็นโอกาสและความหวังเดียวที่จะแสดงให้เห็นว่าสังคมไทยนั้นเคารพในศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขัง มีแนวทางปฏิบัติต่อผู้ต้องขังอย่างคำนึงถึงสิทธิมนุษยชนและความเป็นธรรมทางสังคม การเยี่ยมญาติเป็นการสะท้อนถึงการเคารพสิทธิมนุษยชน

“สิทธิมนุษยชนเป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับทุกคนตั้งแต่เกิดจนถึงตาย สิทธิที่จะมีชีวิตอยู่ สิทธิที่จะมีอาชีพ เป็นสิทธิที่ทุกคนต้องได้รับจากรัฐ ต้องได้รับโอกาส เป็นหลักที่กำหนดในกติการะหว่างประเทศรวมถึงรัฐธรรมนูญหลายฉบับที่ผ่านมา

1. การเยี่ยมญาติคือการสร้างชุมชนแห่งความห่วงใยในพื้นที่เรือนจำ

โดยทั่วไปเรือนจำไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นชุมชน ส่วนหนึ่งเป็นเพราะคนมีความเชื่อกันว่า ผู้ต้องขังเข้ามาอยู่ในเรือนจำเพราะการบังคับ ต่างคนต่างต้องมาตามคำสั่งศาล ทุกคนที่เข้ามาอยู่ล้วนต้องการจะออกไปให้พ้นจากเรือนจำให้เร็วที่สุด การอยู่ในเรือนจำจึงเป็นการใช้เวลาให้หมดไปวัน ๆ ทำตามคำสั่งของผู้คุม เพื่อรอวันพ้นโทษ ส่วนเจ้าหน้าที่ของเรือนจำก็ถูกคาดหวังว่าต้องทำหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ต้องขังให้อยู่ในระเบียบวินัยและดูแลให้เรือนจำมีความสงบเรียบร้อย สังคมเรือนจำจึงมีลักษณะที่เรียกว่าต่างคนต่างอยู่ ไม่รู้สึกรู้ว่ามีความผูกพันกัน และไม่มีเป้าหมายร่วมกันว่าจะพัฒนาเรือนจำไปในทิศทางใด ขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดจิตวิญญาณ ขาดความผูกพัน และขาดสำนึกแห่งความเป็นเจ้าของ จึงเป็นการยากที่เรือนจำจะพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังให้ดีขึ้น หรืออาจกลายเป็นพื้นที่สำหรับทำลายหรือลดทอนความเป็นมนุษย์ของผู้ต้องขังลง

งานเยี่ยมญาติของเรือนจำ ควรใช้แนวคิดของชุมชนแห่งความห่วงใย (caring community) ซึ่งได้รับความสนใจและเริ่มนำมาใช้ในสถาบันการศึกษาทั้งในระดับโรงเรียนและวิทยาลัย ฐานคิดที่สำคัญของชุมชนแห่งความห่วงใยคือการสร้างสภาวะของการอยู่ร่วมกันให้เป็นประสบการณ์ทางบวก ทุกคนรู้สึกอบอุ่น ปลอดภัย มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน ต่างคนต่างมีส่วนช่วยให้เสริมสร้างชีวิตให้แก่กันและกัน สมาชิกในชุมชนรู้สึกที่ตนเองได้รับการยอมรับ การสร้างชุมชนแห่งความห่วงใยในห้องเรียนช่วยให้ผู้เรียนตระหนักในพลังอำนาจและความสามารถของตนเองที่จะเรียนรู้ เติบโต และช่วยเหลือผู้อื่น (Reed, 2010) เพราะต่างมีความเข้าใจในข้อจำกัดและจุดอ่อนของคนอื่น ๆ เป้าหมายของชุมชนแห่งความห่วงใยคือการทำให้ทุกคนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พัฒนาจิตวิญญาณการให้บริการและมีพลังสร้างสรรค์ ชุมชนแห่งความห่วงใยอาจพบได้ชุมชน องค์กร ละแวกบ้าน โรงเรียน วัด หรือกลุ่มสังคมอื่น ๆ

แนวคิดของชุมชนแห่งความห่วงใยสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนเรือนจำได้อย่างรอบด้าน การเยี่ยมญาติสามารถขยายปริมณฑลของชุมชนแห่งความห่วงใยไปยังครอบครัวของผู้ต้องขัง ชุมชน และสังคมโดยทั่วไปได้ด้วย (รูป 1) ยิ่งพื้นที่ของชุมชนแห่งความห่วงใย

แผ่ขยายออกไปมากเท่าไร ชีวิตของผู้ต้องขังก็สามารถก้าวพ้นกำแพงสูงของเรือนจำออกไปได้ แม้ว่าร่างกายจะยังคงอยู่ในเรือนจำแต่ไม่ได้ถูกปิดกั้นจากโลกภายนอก และเมื่อพ้นโทษไปแล้ว

ชุมชนแห่งความหวังโยก็พร้อมที่จะต้อนรับการคืนกลับสู่สังคมภายนอกอย่างอบอุ่น ผลจากการศึกษานี้แสดงให้เห็นว่า การสร้างชุมชนแห่งความหวังโยให้กับเรือนจำเป็นรากฐานของการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ต้องขังอย่างยั่งยืน และยังมีส่วนช่วยในการสร้างชุมชนและสังคมให้มีความเข้มแข็งมากขึ้นด้วย

ความหมายของการให้บริการ

ด้วยในปัจจุบันองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนที่มุ่งการให้บริการเป็นสินค้านั้น ต่างมุ่งเน้นสร้าง ภาพพจน์และคุณภาพของการบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริการ โดยการเสริมสร้างกล ยุทธ์การให้บริการและการพัฒนาทักษะการให้บริการที่มุ่งเน้นคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อที่จะบรรลุเป้าหมายแก่ผู้รับบริการและช่วยให้องค์การประสบความสำเร็จตามเป้าหมายโดยแต่ละ ความหมาย ผู้วิจัยได้ประมวลเนื้อหาสาระสำคัญของแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้ การให้บริการ (Service) หมายถึงกิจกรรมหรือปฏิบัติการใดๆ เพื่อช่วยเหลือในการดำเนินงานที่เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น (Hospitality) ซึ่งเป็นการปฏิบัติด้วยความตั้งใจสนใจดูแลเอาใจใส่อย่างมีเมตตาจิต ส่งผลให้เกิดการให้บริการงานเยี่ยมญาติของเรือนจำและได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย การปฏิบัติรับใช้ให้ความสะดวกต่างๆ กับผู้ต้องขังและญาติผู้ต้องขัง

สรุปได้ว่า การให้บริการหมายถึงกระบวนการของการปฏิบัติงานตามภาระหน้าที่ของตน เพื่อให้บริการมีลักษณะเฉพาะเพื่อสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้ที่มาใช้บริการและสามารถสร้างการให้บริการงานเยี่ยมญาติให้แก่ผู้มารับบริการทำให้ผู้ที่มาใช้บริการเกิดความประทับใจเกิดทัศนคติที่ดีต่อองค์กรเป็นที่น่าพอใจแก่ผู้ใช้บริการนับได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของการบริการ

การเยี่ยมญาติ

เรือนจำกลางคลองไผ่เป็นเรือนจำความมั่นคงสูงสุด มีอำนาจคุมขังผู้ต้องขังที่ต้องรับโทษจำคุก 15 ปี ถึงประหารชีวิต และมีการกักขังเป็นเรือนจำสำหรับปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ใช้เรือนจำ/ทัณฑสถานเป็นแหล่งบัญชาการในการทำผิดเกี่ยวกับยาเสพติดหรือมีพฤติการณ์ที่ยากต่อการปกครองต้องควบคุมดูแลเป็นพิเศษระหว่างถูกคุมขัง กรมราชทัณฑ์จึงกำหนดการควบคุมและปฏิบัติต่อผู้ต้องขังในเรือนจำความมั่นคงสูงสุดให้การได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อจากบุคคลภายนอกต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

1. การได้รับการเยี่ยมเยียนหรือติดต่อจากบุคคลภายนอกให้เป็นไปตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด
2. กรณีการเยี่ยมผ่านระบบวิดีโอทัศน์ให้เยี่ยมได้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 20 นาที

3. ให้ญาติแจ้งความประสงค์ขอเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านระบบการจองล่วงหน้า กรณีที่ญาติไม่ได้รับแจ้งล่วงหน้า ให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาเป็นกรณีไป

4. การเยี่ยมผู้ต้องขังให้ญาตินำบัตรประชาชนหรือเอกสารทางราชการอื่นที่แสดงตัวตนมาประกอบการเยี่ยมทุกครั้ง กรณีผู้ต้องขังต่างชาติให้ผู้บัญชาการเรือนจำพิจารณาเป็นกรณีไป

5. ให้เรือนจำจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อญาติ เพื่อสิทธิในการเยี่ยมผู้ต้องขังผ่านจอภาพ จำนวนไม่เกิน 10 คน โดยการตรวจสอบประวัติของญาติกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วย อนึ่ง รายชื่ออื่นที่ไม่ได้ขึ้นทะเบียนไว้ จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเยี่ยมทุกกรณี เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการเรือนจำ

6. ไม่อนุญาตให้ผู้ต้องขังรับของเยี่ยม/พัสดุจากญาติหรือบุคคลอื่น ยกเว้นได้รับอนุญาตจากกรมราชทัณฑ์เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความเรียบร้อย เรือนจำกลางคลองไผ่จึงกำหนดการจัดการเยี่ยมญาติด้วยระบบผ่านจอภาพ (Video Conference) ตั้งแต่วันที่ 08.30 น. ถึง 15.00 น. รอบละ 20 นาที โดยพักทำความสะอาดอีก 10 นาที รวมทั้งสิ้น 13 รอบต่อวันโดยแต่ละแดนมีการกิจและกำหนดการเยี่ยมญาติในแต่ละสัปดาห์

เรือนจำกลางคลองไผ่กำหนดให้มีการเยี่ยมญาติในวันทำการ โดยกำหนดตามแดนต่าง ๆ จำแนกตามประเภทผู้ต้องขัง โดยให้ผู้ต้องขังกำหนดโทษสูงและผู้ช่วยงานในแดนต่าง ๆ ได้รับการเยี่ยมเยียนทุกวันยกเว้นวันพุธ และให้ผู้ต้องขังซึ่งเข้าโปรแกรมพัฒนาพฤตินิสัยเนื่องจากกรมราชทัณฑ์พิจารณาว่ามีพฤติกรรมไม่น่าไว้วางใจและถูกคุมขังที่แดน 5 และ แดน 8 ให้ได้รับการเยี่ยมเยียนเฉพาะวันพุธ

การให้บริการงานเยี่ยมญาติ

1) ขั้นตอนการให้บริการงานเยี่ยมญาติ

เมื่อการแพร่ระบาดของโรคโควิดได้คลี่คลายลงจึงเข้าสู่มาตรการผ่อนปรนด้านการเยี่ยมญาติของผู้ต้องขัง กรมราชทัณฑ์อนุญาตให้เปิดให้บริการเยี่ยมญาติโดยเรือนจำกลางคลองไผ่ได้ปรับปรุงแผน มาตรการการเยี่ยมญาติ การรับฝากเงิน และการสั่งซื้อสินค้าร้านสะดวกซื้อให้แก่ผู้ต้องขัง ตั้งแต่วันที่ 1 มีนาคม 2564 เป็นต้นไป โดยกำหนดขั้นตอนไว้ดังนี้

ขั้นตอนของเรือนจำ

- 1) จัดระบบการลงทะเบียนเยี่ยมล่วงหน้าสำหรับญาติทางแอปพลิเคชันไลน์
- 2) ญาติที่จะได้รับการอนุญาตให้เยี่ยม ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อที่ได้ขึ้นบัญชีไว้ตามระเบียบการเยี่ยมของเรือนจำกลางคลองไผ่
- 3) จัดช่องเยี่ยมแต่ละช่องให้มีที่กั้นระหว่างช่อง
- 4) จัดที่นั่งสำหรับรอการเยี่ยม โดยให้เว้นระยะห่างจากกัน
- 5) จัดตู้เก็บสัมภาระสิ่งของสำหรับญาติ
- 6) จัดจุดล้างมือ และเจลแอลกอฮอล์ก่อนเข้าอาคารเยี่ยมญาติ

7) ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา

8) การจัดจำนวนรอบการเยี่ยม ให้พิจารณาตามความเหมาะสมภายใต้มาตรการที่กำหนด

9) ประชาสัมพันธ์ขั้นตอนการเยี่ยมผู้ต้องขังและแนวทางปฏิบัติในระหว่างการเยี่ยมให้ญาติทราบ

ขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับเจ้าหน้าที่

1) ให้ญาติกรอกข้อมูลในแบบคัดกรองญาติสำหรับผู้ที่มาเยี่ยมผู้ต้องขัง

2) ให้ญาติล้างมือด้วยสบู่เหลว และดำเนินการตรวจคัดกรองโรค โดยการวัดไข้ หากผลการวัดได้ 37.5 องศา หรือสูงกว่าไม่อนุญาตให้เข้าเยี่ยมโดยเด็ดขาด

3) ตรวจสอบความถูกต้องของญาติว่าเป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อที่ได้ขึ้นบัญชีไว้ตามระเบียบการเยี่ยม และเป็นผู้ที่ได้ลงทะเบียนขอเข้าเยี่ยมทางแอปพลิเคชันไลน์เรือนจำกลางคลองไผ่ไว้ล่วงหน้าแล้ว

4) กรณีญาติไม่ได้ลงทะเบียนเยี่ยมล่วงหน้าทางแอปพลิเคชันไลน์ หรือไม่สามารถลงทะเบียนทางแอปพลิเคชันไลน์ได้ ให้เรือนจำอำนวยความสะดวกในการลงทะเบียนที่เรือนจำได้ พร้อมทั้งกำหนดวันที่จะให้เข้าเยี่ยมและแจ้งให้ญาติทราบ

5) ให้ญาติฝากสิ่งของที่นำติดตัวมาเก็บไว้ในตู้เก็บสัมภาระที่เรือนจำจัดไว้/และให้นั่งพักคอยรอเรียกเข้าห้องเยี่ยม

6) ให้จัดแถวญาติโดยทำเครื่องหมายเพื่อระบุตำแหน่งสำหรับการเว้นระยะห่างจากกัน 1.5 - 2 เมตร

7) เมื่อญาติเข้าประจำช่องเยี่ยมแล้ว เจ้าหน้าที่ผู้กำกับดูแลภายในห้องเยี่ยมต้องคอยดูแลและชี้แจงไม่ให้ญาติเดินไปพูดคุยกับญาติในช่องเยี่ยมอื่น ๆ หรืออดหน้ากากอนามัยในระหว่างการเยี่ยม หากพบว่าญาติรายใดไม่ปฏิบัติตาม ให้ยุติการเยี่ยมและเชิญออกโดยทันที

8) เมื่อเสร็จสิ้นการเยี่ยมในรอบนั้น ๆ ให้จัดแถวญาติโดยเว้นระยะห่าง เพื่อเดินออกจากห้องเยี่ยม

9) หลังเสร็จสิ้นการเยี่ยมในแต่ละรอบ ให้ทำความสะอาดช่องเยี่ยม วัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ และพื้นที่ภายในห้องเยี่ยมญาติ รวมถึงสถานที่รับฝากสิ่งของ ด้วยน้ำยาฆ่าเชื้อ เมื่อดำเนินการแล้วเสร็จจึงจะดำเนินการจัดการเยี่ยมในรอบต่อไป

10) ขณะปฏิบัติหน้าที่เจ้าหน้าที่ทุกคนต้องสวม Face shield หรือหน้ากากอนามัยตลอดเวลา และเมื่อเสร็จสิ้นภารกิจแล้ว ให้รับทำความสะอาดร่างกายโดยทันที

ขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับญาติ

1) ต้องเป็นบุคคลที่อยู่ในรายชื่อที่ได้ขึ้นบัญชีไว้ตามระเบียบการเยี่ยม และต้องเป็นผู้ที่ลงทะเบียนเยี่ยมล่วงหน้าทางแอปพลิเคชันไลน์

2) กรณีที่ไม่ได้ลงทะเบียนทางออนไลน์ หรือไม่สามารถลงทะเบียนทางออนไลน์ได้ สามารถลงทะเบียนที่เรือนจำได้ แต่ทั้งนี้อาจไม่ได้เข้าเยี่ยมผู้ต้องขังในวันนั้น ๆ

3) ให้เยี่ยมครั้งละไม่เกิน 2 คน

4) ต้องมาก่อนเวลาเยี่ยมอย่างน้อย 1 ชั่วโมง เพื่อการตรวจคัดกรองโรค

5) ต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดเวลา หากไม่มีจะไม่อนุญาตเข้าเยี่ยมโดยเด็ดขาด

6) กรณีผลการวัดอุณหภูมิได้ 37.5 องศา หรือสูงกว่า จะไม่อนุญาตให้เข้าเยี่ยมโดยเด็ดขาด

7) ขณะอยู่ในห้องเยี่ยมต้องอยู่ในช่องที่กำหนด ห้ามเดินไปพูดคุยกับบุคคลที่อยู่ในช่องเยี่ยมอื่นๆ หรือถอดหน้ากากอนามัยโดยเด็ดขาด

8) เมื่อเยี่ยมเสร็จแล้ว สามารถดำเนินธุรกรรม การฝากเงิน สั่งอาหาร หรือซื้อของฝากให้ผู้ต้องขังได้และเมื่อดำเนินการเสร็จแล้ว ต้องออกจากพื้นที่เรือนจำโดยทันที

9) ต้องปฏิบัติตามคำแนะนำของเจ้าหน้าที่โดยเคร่งครัด กรณีฝ่าฝืนจะยุติการเยี่ยมและเชิญออกจากพื้นที่เรือนจำโดยทันที

2) วัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี

เรือนจำกลางคลองไผ่ซึ่งเป็นเรือนจำความมั่นคงสูงสุดกำหนดให้การเยี่ยมญาติผู้ต้องขังใช้ระบบผ่านจอภาพ จึงนำระบบการเยี่ยมผ่านจอภาพ (Video Conference) จำนวน 17 เครื่องมาให้บริการเยี่ยมญาติผู้ต้องขัง โดยแต่ละแดนจะมีเครื่องสำหรับติดต่อกับผู้ต้องขัง จำนวน 4 เครื่อง และใช้ระบบคอมพิวเตอร์สำหรับการติดต่อเยี่ยมญาติ การรับฝากเงิน และการซื้อสินค้าฝากผู้ต้องขัง โดยเป็นไปตามยุทธศาสตร์ประเด็นที่ 4 ด้านการพัฒนาองค์กร มีแนวทางการพัฒนางานราชทัณฑ์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นโครงการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการบริการซึ่งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดดังแสดงในตาราง

3) อาคารสถานที่

เรือนจำกลางคลองไผ่ดำเนินการจัดสถานที่สำหรับการเยี่ยมญาติไว้ตามที่กรมราชทัณฑ์กำหนด ดังนี้ ห้องเยี่ยม/ที่พักญาติ

1) อาคารเยี่ยมทั้งภายในและภายนอกต้องสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อยติดป้ายอาคารเยี่ยมญาติ

2) มีแผนผังแสดงขั้นตอนการให้บริการ ข้อห้าม ประกาศ กฎ ระเบียบและปฏิบัติเพื่อการติดต่อ/การเยี่ยม

3) มีที่นั่งเพียงพอสำหรับผู้มาเยี่ยม

4) มีสื่อสิ่งพิมพ์หรือสื่อภาพและเสียงไว้ให้ญาติได้รับทราบข่าวสารการสาธารณสุขตามกฎระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่กรมราชทัณฑ์กำหนด

5) ห้องเยี่ยมต้องมีลูกกรง/กระจกกั้น ระหว่างผู้ต้องขังกับญาติ และสื่อสารผ่านระบบโทรศัพท์ห้องเยี่ยม

ห้องน้ำญาติ

- 1) มีห้องน้ำแยกเพศชาย-หญิง และติดป้ายแสดงชัดเจน
- 2) จัดให้มีถังขยะบริเวณห้องน้ำ
- 3) ควรมีอ่างล้างมือ สบู่สำหรับล้างมือ รวมทั้งกระดาษชำระ
- 4) ดูแลรักษาทำความสะอาดอยู่เสมอ

ภูมิทัศน์หน้าเรือนจำ

- 1) ตกแต่งสถานที่บริเวณหน้าเรือนจำให้มีความสวยงาม
- 2) ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณโดยรอบอยู่เสมอ

4) เจ้าหน้าที่

การปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรของกรมราชทัณฑ์ต้องเป็นไปตามจรรยาบรรณข้าราชการราชทัณฑ์ซึ่งกรมราชทัณฑ์กำหนดเป็นหลักในการประพฤติปฏิบัติตนและส่งเสริมชื่อเสียง เกียรติคุณ อันยังผลให้ผู้ประพฤติเป็นที่เลื่อมใส ศรัทธาและได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไป ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) รักศักดิ์ศรีแห่งตนและเกียรติภูมิราชทัณฑ์
- 2) ซื่อสัตย์สุจริต มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ข้อที่ 1 รักศักดิ์ศรีแห่งตนและเกียรติภูมิราชทัณฑ์

ข้าราชการราชทัณฑ์ต้องทำตนเองให้มีศักดิ์ศรีแห่งตน มีความภูมิใจในวิชาชีพ ไม่กระทำสิ่งใดให้ตนเองและองค์กรเสื่อมเสียศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิ มีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่

1.1 รักศักดิ์ศรีแห่งตน หมายความว่า กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่แสวงหาประโยชน์ ไม่เบียดเบียนผู้อื่นหลีกเลี่ยงอบายมุขและสิ่งเสพติด ประพฤติตนอยู่ในระเบียบวินัย เป็นผู้ตรงต่อเวลา ใช้เวลาราชการให้เป็นประโยชน์อย่างรวดเร็ว ขยันหมั่นเพียร รอบรู้รอบคอบ ถูกต้องสมเหตุสมผล พัฒนาตนเองให้มีคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมอันดีงามเป็นแบบอย่างที่ดีของข้าราชการ

1.2 รักเกียรติภูมิของราชทัณฑ์ หมายความว่า มีความรักและภูมิใจในการเป็นข้าราชการราชทัณฑ์สร้างความสามัคคีในองค์กรสร้างความเชื่อมั่นให้สังคมภายนอกยอมรับในงานราชทัณฑ์

ข้อที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริตมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน

ข้าราชการราชทัณฑ์ต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต ตรงไปตรงมา มีการทำงานอย่างโปร่งใส พร้อมรับการตรวจสอบ พร้อมยอมรับผิดในผลงานที่กระทำ เป็นผู้มีความรับผิดชอบทำงานด้วยความตั้งใจที่จะให้เกิดผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลอย่างคุ้มค่า มีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่

2.1 ซื่อสัตย์สุจริต หมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่ของตนด้วยความเที่ยงตรงเที่ยงธรรม แยกเรื่องส่วนตัวออกจากหน้าที่การงานไม่เรียกรับผลประโยชน์ใดๆ จากญาติผู้ต้องขังหรือผู้มาติดต่อราชการ ไม่คดโกงหลอกลวงหรือทำให้ผู้อื่นเข้าใจผิด ให้คำปรึกษาแนะนำผู้อื่นด้วยความซื่อสัตย์ตรงไปตรงมา

2.2 โปร่งใสตรวจสอบได้ หมายความว่า การปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรให้มีความโปร่งใสปฏิบัติงานตามขั้นตอนมีข้อมูลรายละเอียดและหลักฐานที่สามารถตรวจสอบได้ มีการตั้งคณะทำงาน หรือคณะกรรมการจะทำให้เกิดการตรวจสอบกันเองได้ดี

2.3 ความรับผิดชอบ หมายความว่า การรับผิดชอบต่อประชาชน ต่อผลการปฏิบัติงานขององค์กรการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ เสียสละและอุทิศเวลา พร้อมร่างกาย แรงใจให้กับราชการโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ ขยัน หมั่นเพียรและทุ่มเทให้กับงานที่รับผิดชอบเพื่อให้ข้าราชการได้รับประโยชน์สูงสุด

2.4 ประสิทธิภาพและประสิทธิผล หมายความว่า มุ่งทำงานให้เกิดผลงาน ทำงานให้แล้วเสร็จตามกำหนดเกิดผลดีต่อหน่วยงานและส่วนรวม เน้นการทำงานโดยยึดผลลัพธ์เป็นหลักโดยไม่คำนึงถึงอุปสรรคและขั้นตอนที่ยุ่งยากไม่ท้อแท้ในการทำงาน วางแผนทำงานอย่างมีเป้าหมายชัดเจน ใช้ทรัพยากรและงบประมาณอย่างคุ้มค่า

2.5 พัฒนาคตนเอง หมายความว่า หมั่นศึกษาหาความรู้ในการพัฒนาคตนเองอยู่เสมอ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ นำความรู้ใหม่ไปใช้พัฒนางาน ปรับปรุงวิธีการทำงานของตน

2.6 เต็มใจบริการ หมายความว่า การแสดงออกถึงความเป็นมิตร ยิ้มแย้มแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์โอบอ้อมอารี มีวาจาไพเราะ เอาใจใส่ผู้รับบริการให้บริการอย่างเต็มใจจริงใจ ด้วยความเสมอภาค เน้นความสะดวก รวดเร็ว ประหยัด ถูกต้อง ไม่เลือกปฏิบัติ ใช้วาจาสุภาพ ให้คำแนะนำ ช่วยแก้ปัญหาไม่เรียกร้องผลประโยชน์ใด ๆ จากผู้รับบริการ

ข้อที่ 3 ยึดมั่นในคุณธรรม ดำเนินชีวิตแบบพอเพียง

ข้าราชการราชทัณฑ์ต้องมีจิตสำนึกที่ดี ยึดมั่นในความถูกต้องดีงามโดยปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาอย่างเคร่งครัด และนำคุณธรรมนั้นมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงานและผู้ต้องขังรวมทั้งการดำเนินชีวิตอยู่บนเส้นทางสายกลางโดยยึดหลักความมีเหตุผลความพอประมาณ และการมีภูมิคุ้มกันตามแบบหลักเศรษฐกิจพอเพียงมีแนวทางปฏิบัติ ได้แก่

3.1 มีจิตสำนึกที่ดี หมายความว่า ปฏิบัติตนตามความเชื่อทางศาสนาที่ตนยึดถืออย่างเคร่งครัด รับรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลและคุณค่าความดีของบุคคล มีความอดทนอดกลั้นกิเลสทั้งปวง ยึดมั่นในหลักความถูกต้องเที่ยงธรรม สร้างความเชื่อมั่นศรัทธาแก่ผู้ร่วมงาน ผู้ต้องขังและประชาชนโดยทั่วไป ยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การปฏิบัติหน้าที่ให้ถูกต้องชอบธรรมไม่ทำผิดระเบียบ กฎหมาย แม้ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องก็กล้าที่จะคัดค้านตามกระบวนการ

3.2 การปฏิบัติตนต่อผู้ร่วมงาน หมายความว่า ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดหลักความเป็นธรรมความเสมอภาคไม่เลือกปฏิบัติไม่กลั่นแกล้ง รังแก หรือเบียดเบียนผู้ร่วมงานให้ได้รับความเดือดร้อนด้วย กาย วาจา ใจ

3.3 การปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง หมายความว่า การดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือเกื้อกูลในทางที่ชอบ ที่เหมาะสมโดยใช้หลักเมตตาธรรม และเสมอภาคมีทัศนคติที่ดีต่อผู้ต้องขังว่าเป็นผู้ที่มีความ

บกพร่อง ต้องช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้ต้องขังทั้งทางด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย การงาน การสัมมนา การกีฬา การอนามัย และสุขภาพ

3.4 ความมีเหตุผล หมายความว่า การตัดสินใจดำเนินงานเรื่องต่าง ๆ อย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการหลักกฎหมาย หลักศีลธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมที่ดีงาม คิดถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องอย่างถี่ถ้วน โดยคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบและระมัดระวัง การพิจารณาจัดการกับต้นเหตุเพื่อให้เกิดผลที่ต้องการ

3.5 ความพอประมาณ หมายความว่า การปฏิบัติตนตามสมควรแก่ฐานะไม่น้อยเกินไป ไม่มากเกินไปใช้ตามความจำเป็น หรือพึงพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ มีความพอดีต่อความจำเป็นเหมาะสมกับฐานะของตนและต้องไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

3.6 การมีภูมิคุ้มกัน หมายความว่า การพึ่งตนเอง การประหยัด และอดออมมีความขยันหมั่นเพียรการให้บริการงานเยี่ยงญาติ ต้องจำเป็นถึงความมีประสิทธิภาพ

การประเมินผลต้องคำนึงถึงประสิทธิภาพ (Effectiveness)

การมีประสิทธิภาพ หมายถึง การบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ หรือ ความสามารถในการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนงานหรือโครงการ ประสิทธิภาพมีความหมายหลายระดับทั้งในระดับองค์การ ระดับโครงการ/กิจกรรม ระดับการทำงาน และในระดับบุคคล หากได้มีการประเมินผลสำเร็จกับวัตถุประสงค์แล้ว ปรากฏว่าผลงานบรรลุผลตามวัตถุประสงค์และความคาดหวังขององค์การ แสดงว่า องค์การนั้นมีประสิทธิภาพ หรืออาจเรียกได้ว่าเกิดความสำเร็จ ซึ่งหมายถึง การดำเนินการเสร็จเรียบร้อยแล้วได้ผลสมประสงค์

ประสิทธิภาพมีความสำคัญต่อการตรวจสอบวัตถุประสงค์การจัดตั้งองค์การหรือการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานที่กำหนด เป็นเกณฑ์ที่ใช้วัดความสำเร็จของการบริหารที่มีการพิจารณาทั้งในผลผลิตที่ทำได้และความสามารถส่วนบุคคลของผู้บริหาร และเป็นเครื่องมือหรือตัวบ่งชี้ในการประเมินผลสำเร็จของงานโดยเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งจัดเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการควบคุม

การวัดผลสำเร็จของเป้าหมายเป็นแนวทางสำหรับการวัดประสิทธิภาพมากที่สุด การวัดประสิทธิภาพจึงต้องดำเนินการตามกระบวนการควบคุม ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานหรือเป้าหมาย การวัดผลงาน และการเปรียบเทียบผลงานกับมาตรฐานหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยเฉพาะภาครัฐไม่ได้มุ่งแสวงหากำไรเหมือนธุรกิจ การวัดประสิทธิภาพขององค์การจึงต้องพิจารณาในมุมมองต่าง ๆ ให้ครอบคลุมการดำเนินการขององค์การ โดยเฉพาะการบริหารภาครัฐสมัยใหม่ได้นำการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Management) มาปรับใช้โดยให้ความสำคัญต่อการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) แล้วพัฒนาเป็นกลยุทธ์ (Strategies) ในมุมมองด้านต่าง ๆ เพื่อนำกลยุทธ์นั้นไปปฏิบัติ โดยกำหนดตัวชี้วัด (Measures) ค่าเป้าหมาย (Targets) และการริเริ่มแผนงาน โครงการ (Initiatives) ตามแนวคิดการวัดผลเชิงสมดุล (Balanced Scorecard)

การวัดผลเชิงสมดุล (Balanced Scorecard) มีรากฐานมาจากการบริหารธุรกิจและได้นำมาปรับใช้ในการบริหารงานภาครัฐ โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) ได้พัฒนาเป็นมุมมองในการจัดการองค์การภาครัฐแนวใหม่เพื่อขับเคลื่อนองค์การให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์แบ่งเป็น 4 มุมมอง ได้แก่ มุมมองประสิทธิผล มุมมองคุณภาพการบริการ มุมมองประสิทธิภาพการปฏิบัติราชการ และมุมมองการพัฒนากิจการ ซึ่งมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกัน

ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้รับบริการกับการให้บริการงานเยี่ยมญาติของผู้รับบริการและประสิทธิผลต่อการให้บริการด้านการเยี่ยมผู้ต้องขังเรือนจำกลางคลองไผ่ กรมราชทัณฑ์ กระทรวงยุติธรรม เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Study) ทำการศึกษาโดยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งผู้ศึกษาได้กำหนดตัวแปรข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษาและรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ตัวแปรตามในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการด้านขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีและด้านอาคารสถานที่

โดยใช้การสอบถามจากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลจากกลุ่มจากการศึกษาการศึกษาพบว่า การบริการเยี่ยมญาติ โดยภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีระดับการให้บริการงานเยี่ยมญาติ ให้เกิดประสิทธิผลมากที่สุดลำดับแรก คือ ด้านขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ รองลงมา คือ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ด้านอาคารสถานที่และลำดับสุดท้าย คือด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยีตามลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

บทสรุป (Conclusion)

ควรตระหนักว่า เรือนจำ เป็นองค์กรทางสังคมซึ่งมีหน้าที่ในการให้บริการและจัดสวัสดิการ จะต้องมองว่าผู้ต้องขังในเรือนจำเป็นกลุ่มผู้ที่ต้องได้รับการไม่ต่างจากประชากรกลุ่มอื่นๆ เช่น องค์กรทางด้านการศึกษา สาธารณสุข ฝีมือแรงงาน สวัสดิการสังคม ฯลฯ การให้บริการในเรือนจำไม่ควรต้องรอให้เรือนจำขอความอนุเคราะห์ เช่น งานเยี่ยมญาติผู้ต้องขัง ผู้ต้องขังก็ควรได้รับความสะดวกในบริบทที่อยู่ในระเบียบของเรือนจำ ควรอำนวยความสะดวกและมีความยืดหยุ่นโดยคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชน แต่ในขณะเดียวกันก็ควรวางระบบการให้บริการผู้ต้องขังในเชิงรุก โดยจัดการบริการให้มีความเหมาะสมกับบริบทของเรือนจำผู้ต้องขังไม่ควรเป็นเพียงให้ผู้ต้องขังเป็นประชาชนชายขอบในระบบบริการของรัฐ ดังนั้นรัฐจึงควรมีนโยบายให้องค์กรที่ทำหน้าที่ในการดูแลสุขภาพและจัดสรรสวัสดิการ ให้ผู้ต้องขังสามารถสื่อสารอย่างเปิดเผยกับญาติโดยไม่รู้สึกรู้สว่าถูกจับตามองจนหมดความเป็นส่วนตัว และมีข้อมูลให้ญาติผู้ต้องขังทราบในสิทธิพื้นฐานของผู้ต้องขัง เปิดโอกาสให้ผู้ต้องขังเสนอแนะความเห็นและญาติผู้ต้องขังประเมินความพึงพอใจในการรับบริการได้

ในส่วนของกรมราชทัณฑ์/เรือนจำซึ่งมีแนวโน้มจะให้ความสำคัญกับหน้าที่ในการควบคุม และทำให้เรือนจำสงบเรียบร้อย หลายแห่งเน้นการให้ปฏิบัติตามระเบียบอย่างเข้มงวดเกินความ จำเป็นทำให้ขาดความยืดหยุ่นในการทำหน้าที่

งานเยี่ยมญาติจึงเป็นโอกาสที่ผู้ต้องขังสามารถสื่อสารข้อมูลจะร้องเรียนหรือสื่อสารกับ สังคมภายนอกเป็นให้เป็นไปได้ จึงควรปรับให้มีความยืดหยุ่นในการปรึกษาข้อกฎหมายหรือ เสนอแนะปรับปรุงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริการของเรือนจำผ่านงานเยี่ยมญาติได้โดยไม่ผิด ระเบียบเรือนจำ

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษาเพื่อสร้างการให้บริการงานเยี่ยมญาติ ให้เกิดประสิทธิภาพให้กับ ผู้รับบริการ ควรดำเนินการดังนี้

1.1 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ผู้บริหารควรมีการประเมินและ ติดตามผลการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่เป็นประจำโดยผู้มารับบริการ โดยผลจากการประเมินของ ผู้รับบริการจะมีผลต่อการพิจารณาปรับเลื่อนตำแหน่งของเจ้าหน้าที่แต่ละคน เพื่อให้เกิดการตื่นตัว และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานยิ่งขึ้น ในกรณีที่ได้รับการร้องเรียนและมีข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการ กระทำผิดของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน เพื่อไม่ให้เกิดการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมกับผู้มารับบริการ

1.2 ด้านขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ผู้บริหารของ หน่วยงานควรปรับปรุงและหาทางแก้ไขปัญหาในเรื่องการชี้แจงและคำแนะนำในเรื่องขั้นตอนการ รับบริการ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ให้บริการและผู้รับบริการควรลดขั้นตอนที่ซ้ำซ้อน ลงเพื่อลดความสิ้นเปลืองทั้งในด้านเวลาและทรัพยากรต่างๆ

1.3 ด้านวัสดุอุปกรณ์และเทคโนโลยี ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ผู้บริหารควรของบประมาณ สนับสนุนการจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ที่ทันสมัยเพิ่มขึ้นเช่นอุปกรณ์บัตรคิวเพื่อประโยชน์ ต่อประชาชนในด้านการให้บริการที่รวดเร็วขึ้น ส่งเสริมให้เยี่ยมทางไลน์ เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ บริการได้สะดวกโดยไม่ต้องเสียเวลาเดินทางมาติดต่อด้วยตนเองอันจะเป็นการ ลดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาของประชาชนผู้มารับบริการจากเรือนจำ

1.4 ด้านอาคารสถานที่ ผู้ศึกษามีความเห็นว่ ผู้บริหารของหน่วยงานควรปรับปรุงเรื่อง ความสะอาดทั้งภายในและภายนอกอาคาร ตลอดจนพื้นที่โดยรอบ อีกทั้งควรจัดหาพื้นที่สำหรับผู้ ที่มาติดต่อ ในทุกๆ ฝ่ายหรือส่วนงานให้เพียงพอ และควรปรับปรุงและขยายพื้นที่สำหรับจอดรถให้ มากขึ้น นอกจากนี้ผู้บริหารของหน่วยงานยังควรสนับสนุนและสร้างนโยบายรักษาความสะอาด โดย กระตุ้นให้เจ้าหน้าที่ทุกระดับมีจิตสำนึกในการร่วมมือกันดูแลรักษาทรัพย์สินของหน่วยงาน ทั้งใน เรื่องอาคารสถานที่และทรัพย์สินอื่นๆ ที่เป็นของหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความปลอดภัยต่อผู้ที่ เกี่ยวข้องและยังมีส่วนช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านงบประมาณที่เกี่ยวข้องกับทรัพย์สินเหล่านั้นอีกด้วย

เอกสารอ้างอิง (References)

- เมธีกองลี. (2559). การบริการประชาชนตามหลักสัจจัตถ์ของเจ้าหน้าที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลแม่ทรายอำเภอร่องวางจังหวัดแพร่. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, (บัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาลัย.
- ปรีชา สร้อยสน และ ณัชทิชา พิทักษ์ชัยโสภณ. (2563). การจัดการภาวะวิกฤติสุขภาพการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของกรมราชทัณฑ์. วารสารราชทัณฑ์. 65(4), 64
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์. (2542). การวิจัยประเมินผล: หลักการและกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร : การพิมพ์พระนคร.
- สมชาย ดุรงค์เดช. (2542). การประเมินผลโครงการแนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ พิมพ์ลักษณ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2538). องค์การ ทฤษฎีและการออกแบบ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). พฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2545). การวางแผนกลยุทธ์และการควบคุม. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ทวี มณีสาย. (2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุข.

หลักเกณฑ์การเสนอบทความและคำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์ เพื่อตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์

นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์เป็นช่องทางการเผยแพร่ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยทางสหวิทยาการสังคมศาสตร์ของคณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาผู้สนใจทั่วไป และแขนงวิชาที่เกี่ยวข้องซึ่งเป็นผลงานในเชิงบูรณาการหลักรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ สังคมศาสตร์ บริหารธุรกิจ บริหารการศึกษา พระพุทธศาสนาและปรัชญา ตลอดจนบทวิเคราะห์ที่เสนอทางออกให้กับปัญหาที่อยู่ในความสนใจของสังคม

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 2 ท่าน โดยบทความผู้นิพนธ์ภายนอกได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายในและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกคนละ 1 ท่าน ส่วนบทความผู้นิพนธ์ภายในได้รับการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกหน่วยงานที่จัดทำวารสาร มีความเชี่ยวชาญตรงตามสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ ทั้งนี้จะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้นิพนธ์บทความและผู้นิพนธ์บทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ เช่นเดียวกัน (Double-Blind Peer Review)

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียด และชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง และแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion) ผสมผสานเปรียบเทียบและผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทย และตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหา ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ค้นหาค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่นำเสนอ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ต้องส่งบทความผ่านระบบออนไลน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/assr/index> เท่านั้น

รูปแบบบทความและการพิมพ์เนื้อหาบทความ

1. การเตรียมต้นฉบับบทความ มีรายละเอียดดังนี้

1.1 ขนาดต้นฉบับ ขนาดหน้ากระดาษ B5 โดยมีการตั้งค่าหน้ากระดาษความกว้าง 7.5 นิ้ว และความสูง 10.5 นิ้ว โดยเว้นระยะห่างระหว่างขอบกระดาษด้านบนและด้านซ้าย 1 นิ้ว ด้านขวาและด้านล่าง 0.5 นิ้ว

1.2 รูปแบบการพิมพ์ เนื้อหาในบทความส่วนแรก จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย บทคัดย่อ คำสำคัญ และเชิงอรรถ อยู่ส่วนหน้าแรก ส่วนที่สอง จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ คือ เนื้อหาบทความที่อยู่ส่วนหน้าที่สองเป็นต้นไป

1.3 ใช้รูปแบบตัวอักษร TH Sarabun PSK พิมพ์ด้วยโปรแกรมไมโครซอฟต์เวิร์ด

1.4 หัวกระดาษ ประกอบด้วยเลขหน้า ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ตำแหน่งชิดขอบกระดาษด้านขวาบน

1.5 ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 18 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษ

1.6 ชื่อผู้พิมพ์ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ระบุเฉพาะชื่อและนามสกุล ไม่ต้องมีคำนำหน้า เว้น 2 เคาะระหว่างชื่อและนามสกุล ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งกึ่งกลางหน้ากระดาษใต้ชื่อเรื่อง

1.7 เครื่องหมายเลข ⁽¹⁾ เขียนไว้บนนามสกุลผู้พิมพ์ เพื่อระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้พิมพ์เพื่อระบุเชิงอรรถ (Footnote) ไว้ด้านล่างกระดาษ

1.8 เชิงอรรถ (Footnote) ให้เขียนไว้ด้านล่างของส่วนหน้าแรก ที่มีเครื่องหมายเลข⁽¹⁾ กำกับไว้บนนามสกุลผู้นิพนธ์ ให้ระบุสังกัดคณะ หน่วยงาน และอีเมลของผู้นิพนธ์ ขนาดตัวอักษร 14 ชนิดตัวธรรมดา กรณีที่ผู้นิพนธ์มีสถานภาพเป็นนักศึกษาให้ระบุหลักสูตรที่นักศึกษา กำลังศึกษาอยู่ เช่น หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นต้น ทั้งนี้ การระบุสังกัดคณะ หน่วยงานของผู้นิพนธ์นั้น ผู้นิพนธ์ต้องระบุทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษด้วย

1.9 หัวข้อของบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่ง ขิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.10 เนื้อหาบทคัดย่อภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ให้ จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์ บรรทัดแรกเว้น 7 ตัวอักษรจากขอบกระดาษด้านซ้ายและพิมพ์ให้ขิดขอบทั้ง สองด้าน ส่วนเนื้อหาบทความที่อยู่หน้าที่สองเป็นต้นไปให้จัดเป็นแบบ 1 คอลัมน์เช่นกัน ทั้งนี้ ควรมี ความยาวไม่เกิน 300 คำ และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) และคุณค่าหรือการนำไปใช้ประโยชน์

1.11 หัวข้อคำสำคัญ/อังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบกระดาษ ด้านซ้าย ระบุคำสำคัญที่นำไปใช้เป็นคำค้น คำสำคัญแต่ละคำค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (;) ทั้งนี้ ควรมีคำสำคัญ 3-5 คำ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร

1.12 หัวข้อเรื่อง ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวหนา ตำแหน่งขิดขอบกระดาษด้านซ้าย

1.13 หัวข้อย่อ ย่อ ขนาดตัวอักษร 16 ชนิดตัวธรรมดา ระบุหมายเลขหน้าหัวข้อย่อโดยเรียง ตามลำดับหมายเลข

1.14 จำนวนต้นฉบับ ควรมีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า โดยนับรวมตาราง รูปภาพ แผนภูมิ และเอกสารอ้างอิง

1.15 ตาราง รูปภาพ และแผนภูมิ กรณีเป็นตารางให้ชื่อตารางอยู่ด้านบน กรณีที่เป็น รูปภาพหรือแผนภูมิ ให้ระบุชื่อรูปภาพหรือแผนภูมิอยู่ด้านล่าง

ตารางที่ 1 รายละเอียดรูปแบบการเตรียมต้นฉบับบทความ

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
ชื่อเรื่อง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	18	กึ่งกลาง	ตัวหนา
ชื่อผู้นิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	กึ่งกลาง	ตัวหนา
หน่วยงานที่สังกัด (เชิงอรรถ : Footnote) (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	14	ขิดซ้าย	ตัวธรรมดา
บทคัดย่อ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ขิดซ้าย	ตัวหนา
คำสำคัญ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ขิดซ้าย	ตัวหนา
หัวข้อหลักตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ขิดซ้าย	ตัวหนา

รายละเอียด	ขนาดอักษร	รูปแบบ	ชนิด
หัวข้อย่อ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
เนื้อหาตามรูปแบบบทความกำหนดไว้	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
เอกสารอ้างอิง (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
ตาราง			
ชื่อตาราง (ตารางที่ : จัดไว้บนตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
รายละเอียดชื่อตาราง (พิมพ์ต่อจากชื่อตาราง)	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
รูปภาพ/แผนภูมิ			
ชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวหนา
(ภาพ/แผนภูมิที่ : จัดไว้ใต้รูปภาพ/แผนภูมิ)			
รายละเอียดชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ	16	ชิดซ้าย	ตัวธรรมดา
(พิมพ์ต่อจากชื่อรูปภาพ/แผนภูมิ)			
เอกสารอ้างอิง : ใช้รูปแบบการอ้างอิงแบบ APA (American Psychological Association citation style)			
โดยการอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศ			
จำนวนต้นฉบับ : มีความยาวอยู่ระหว่าง 10-15 หน้า			

เอกสารอ้างอิงในบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม-ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. การอ้างอิงต้นเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยระบุชื่อ-นามสกุล ตามด้วย วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุปีที่ตีพิมพ์ เช่นอนุวัต กระสังข์ (2560) เป็นต้น

2. การอ้างอิงท้ายเนื้อความ ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้ วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1. ผู้แต่งหนึ่งคน ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์, 2561)

2. ผู้แต่งสองคน ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองคนโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (อนุวัต กระสังข์และสมาน งามสนิท, 2560)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างชื่อของผู้แต่งคนแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สมาน งามสนิทและคณะ, 2562)

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1. ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Therry, 2018)

2. ถ้ามีผู้แต่งสองคนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองคน โดยใช้เครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Horry & Peter, 2018)

3. ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 คนให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งคนแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Peter et al., 2010)

เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในเนื้อหาบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ
ทุกรายการ

เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปีที่พิมพ์).//ชื่อหนังสือ.//ครั้งที่พิมพ์(ถ้ามี).//เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์.
Author.//(Year of Publication).//Title of Book.//Edition of Book.//Place of
Publication.//Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2560). *พื้นฐานรัฐประศาสนศาสตร์*. พระนครศรีอยุธยา: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

Cook, Robert D. (1995). *Finite Element Modeling for Stress Analysis*. New york:
John wiley & sons.

2. วารสาร

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อวารสาร.//ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่
พิมพ์).//เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.//(Date of Publication).//Title of Article.//Name of
Journal.//Year(Volume).//page.

ตัวอย่าง

ยรรยงวรกร ทองแถม. (2563). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดออนไลน์โดยใช้อัตลักษณ์ท้องถิ่นในการ
สร้างแบรนด์ชุมชนกาแฟดอยเผ่าไทยของบ้านรักไทย อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก.
วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น. 6(4), 55-68.

3. หนังสือพิมพ์

ชื่อ/นามสกุลผู้พิมพ์.//(ปี,/เดือน/วันที่พิมพ์).//ชื่อบทความ.//ชื่อหนังสือพิมพ์.//
เลขหน้าแรก-หน้าสุดท้าย.

Author.// (Date of Publication).// Title of Article.// Name of Newspaper.//
page.

ตัวอย่าง

ปรียา เหล่าวิวัฒน์. (2549, พฤศจิกายน 6). เกียรติอันภาคภูมิใจ. *กรุงเทพธุรกิจ*, น. 13.
Jewell, Mark. (2006, November 7). Silent Aircraft' Spreads its Wings.
Bangkok Post, p. 13

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อ/นามสกุลผู้นิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// วิทยานิพนธ์ระดับ/ (บัณฑิต,
มหาบัณฑิต, ดุษฎีบัณฑิตให้ระบุลงไปให้ชัดเจน).// ชื่อสถานศึกษา.
Author.// (Year of Publication).// Title of Thesis.// Degree of Thesis.//
Publisher Name.

ตัวอย่าง

อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.
วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยมหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

5. รายงานการวิจัย

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง.// (รายงานผลการวิจัย).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.
อนุวัต กระสังข์. (2557). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์กรตามแนวพุทธภายใต้กระแสบริโภคนิยม*.
รายงานผลการวิจัย. โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
ราชวิทยาลัย.

6. สัมภาษณ์

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (ปีที่สัมภาษณ์, วัน เดือน).// ตำแหน่ง.// [บทสัมภาษณ์].
สุรพล สุยะพรหม. (2560, 5 มีนาคม). รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลง
กรณราชวิทยาลัย [บทสัมภาษณ์].

7. สื่ออิเล็กทรอนิกส์

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// สืบค้น วัน เดือน ปี.// จาก/แหล่งที่มาของข้อมูล.
กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์. (2548). *พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์*. สืบค้น 3 กรกฎาคม 2548, จาก
<http://www.moc.go.th/thai/dbe/ecoco/e-com3.htm>
Buddhism Meditation Triratna Find us Community. (2020). *Who Was The Buddha?*.
Retrieved March 20, 2020, from <https://thebuddhistcentre.com/text/who-was-buddha>.